

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 | РАЗ НА ТИЖДЕНЬ | ONCE A WEEK | PRICE $1.00

РІК CXVI | П'ЯТНИЦЯ, 6 ЛЮТОГО 2009 РОКУ | ЧИСЛО 6 | VOL. CXVI | FRIDAY, FEBRUARY 6 2009 | No. 6

Вкрай загострилися протистояння у державній владі України

КИЇВ. – 30 січня, у зв'язку зі складною економічною ситуацією в Україні, Президент України Віктор Ющенко виступив з терміновим зверненням до українського народу, яке транслювалося в етері усіх українських телеканалів одночасно о 9:30 год. вечора. Прем'єр-міністер Юлія Тимошенко виступила з відповіддю. Вміщуємо повний текст обох виступів.

Звернення Президента України Віктора Ющенка до народу

Шановні співвітчизники, я прийняв рішення звернутися до вас, щоб дати чітку і правдиву оцінку економічній, бюджетній і фінансовій ситуації в Україні.

Апелюю до вас, шановні співвітчизники, щоб посилили вимогу до українського уряду і парляментської більшости зупинити ті потоки брехні, фальші, наклепів і негайно, підкреслюю – негайно діяти для порятунку національної економіки.

У державі – повністю розбалансована фінансова система. Свідомо руйнуються державні інституції через брак фінансування. Я вже не кажу про персональні звинувачення. Відкидаю цей бруд.

У парляменті стався справжній шабаш навколо Національного банку України. Намір, безумовно, був один: отримати доступ до друку грошей, щоб покрити недостачі Державного бюджету. Це може призвести до небаченої інфляції. Це все може закінчитися соціяльною катастрофою. Я змушений сказати ці слова, щоб привести до тями політиків.

Українська промисловість зупиняється. Масово звільняють людей або відправляють у довгострокову відпустку.

У Москві Прем'єр-міністер Юлія Тимошенко уклала газові домовлености, невигідні для України. Контракти не відповідають моїм директивам. Рішення Прем'єр-міністер приймала особисто без колегіяльної думки уряду. Пояснити це має більшість, яка підтримує Юлію Тимошенко, – від її бльоку аж до комуністів.

Держава – перед фактом. Контракти підписані і їх треба виконувати. У 2009 році Україна має заплатити за газ на 25 млрд. гр. більше, ніж у минулому році. Проте виручка Національної акціонерної компанії „Нафтогаз України" за послуги щодо транзиту залишається незмінною на рівні 2008 року.

Прем'єр-міністер, безумовно, знає – отримати додаткові ресурси для проплати за газ можна лише через внутрішній ринок, лише через підняття цін для споживачів.

Зараз дорога кожна хвилина. Я вимагаю негайно внести зміни до Державного бюджету на 2009 рік. Це – єдиний спосіб виправити становище.

Я застерігав уряд і парляментську більшість – головних авторів

(Закінчення на стор. 3)

Відповідь Прем'єр-міністра Юлії Тимошенко на звернення

Так зване звернення Ющенка до народу – це суміш неправди, паніки та істерії. Всі люди побачили, що Президент – це не той лідер, якого вони потребують в час, коли Україна проходить випробування на міцність під ударами потужної всесвітньої економічної кризи.

Маю сумну для Президента та оптимістичну для країни новину: незважаючи на кризу, державний бюджет за січень перевиконано.

Платні бюджетникам та пенсії виплачені і надалі будуть виплачуватися вчасно та в повному обсязі.

Ціни на газ для населення та теплокомуненерґо не підвищуються, залишаються на рівні минулого року. „Нафтогаз" ритмічно постачає газ українським споживачам та в Европу та працює благополучно, вперше за багато років без жодних посередників та корупційних схем.

Уряд та парляментська більшість працюють в напруженому режимі, і від їхнього імені прошу Президента: якщо не допомагаєте, то хоч не заважайте.

Світ та Україна – в кризі. Я не хочу прикрашати ситуацію, але й сіяти паніку не дозволю нікому.

Для того, щоб боротися з кризою, нам потрібні політична консолідація, холодний та тверезий розум, залізні нерви, сила волі, рішучість та глибоке відчуття відповідальности – саме те, чого завжди бракувало, бракує та бракуватиме Віктору Андрійовичу.

(Управління у зв'язках зі засобами масової інформації Секретаріяту Кабінету міністрів України)

НАШ КОМЕНТАР

Добром це, мабуть, не скінчиться

Прем'єр-міністер України Юлія Тимошенко та Прем'єр-міністер Російської Федерації Володимир Путін під час переговорів у Москві 17 січня. Фото: УНІАН

Петро Часто

ПАРСИПАНІ, Ню-Джерзі. – Два документи, вміщені вгорі на цій же сторінці – Звернення Президента Віктора Ющенка до українського народу і відповідь Прем'єр-міністра Юлії Тимошенко, – замість прояснити економічну і політичну ситуацію в країні, остаточно її заплутують і затемнюють.

Якби з'явилося тільки перше з них, реакція в суспільстві була б, мабуть, іншою, слово Президента мало б відповідну вагу. Саме цього не бажала Прем'єр, негайно і в неприпустимо грубій формі заперечивши подані у Зверненні арґументи.

Розрахунок простий, але психологічно ефективний: коли хто говорить останнім, то виникає враження, ніби саме він ставить крапку над „і".

Насправді протистояння між Президентом і Прем'єром зв'язало їх тим зв'язком, котрий обох зрівнює, викликаючи крайнє розчарування у владі, крайній сумнів у тому, чи зможе вона витягнути Україну „на сухе" з болота проблем.

Тому кожен вже скаже: щось не так з цими двома провідними діячами. Але річ не тільки і, можливо, навіть не стільки в персоналіях. Незгоди між гілками влади закладені в хибному законодавстві, в недосконалій Конституції, яка дозволяє трьом гілкам влади – президентській, урядовій і парляментській – перетягати „ковдру" на себе. Самозрозуміло: якщо паралельно діють аж три центри прийняття важливих державних рішень, то протистояння просто неминучі, й ця безперервна буря так шматує вітрила українського корабля, що він крутиться на мілкому місці й може врешті втонути, не випливши на чисті води.

Чим ближча і реальніша загроза, тим холоднокровнішими, виваженішими повинні бути способи її знешкодження, проте бачимо щось цілком протилежне – гарячковість, поспішність, слабу арґументацію. Майже за всіма рецептами виходу з кризи, котрі пропонуються згори, з середовища теперішньої політичної еліти, стоять особисті інтереси.

Наприклад, депутат Верховної Ради Анатолій Гриценко, який не приховує своїх президентських амбіцій, пропонує поєднати посади Президента України і Прем'єр-міністра: після інавґурації новообраний глава держави своїм указом створює уряд і сам очолює його. Нібито переконливий варіянт, принаймні відпаде набридливий конфлікт між Президентом і Прем'єром: стає один „капітан" біля стерна і...

Тільки це „і" крапки не має. Куди спрямує Україну Президент і Прем'єр в одній особі – невідомо навіть у тому випадку, якщо ним стане той самий А. Гриценко. На посаді міністра Збройних Сил він виказав себе чесним і патріотичним діячем, але тепер, коли його звабила президентська переспектива, пропонує „спасенні ідеї", маючи на увазі самого себе, а не об'єктивні обставини, в яких перебуває українське суспільство.

А куди повів би український державний корабель Президент-Прем'єр Віктор Янукович? Чи Юлія Тимошенко? Чи Володимир Литвин? Чи навіть Арсеній Яценюк? Чи будь-хто з так званих відомих

(Закінчення на стор. 3)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Україна вшанувала пам'ять героїв Крут

КИЇВ. — Президент Віктор Ющенко 29 січня заявив, що „день подвигу під Крутами – це наш справжній національний День захисника Вітчизни". „Сьогодні вшановуємо один з найвизначніших подвигів Українського війська. Це – звитяга Українського духу і зброї. Це – удар молоді проти рабства народу, – мовиться у зверненні Президента В. Ющенка. – Бій під Крутами – це біль, це втрати, але це – не поразка. Це – звитяга: як історичний факт, як історична правда, як національна істина. Студенти-січовики, юнкери та козаки перемогли більшовиків. Аґресор був зупинений. Він зазнав численних втрат. Бій відіграв винятково стратегічну ролю". Безумовно, вагомішою, ніж воєнна, була ідейна перемога захисників Крут. Їхній подвиг сколихнув наш народ. Їхній приклад повів десятки тисяч людей, десятки наступних поколінь на боротьбу за Україну. Президент закликав всіх „до єднання навколо ідеї нашої держави, національної ідеї, ідеї єдности і сили України. „Ми, українці, – народ-переможець. Ми зобов'язані шанувати кожен наш успіх і кожну українську перемогу. Ця шана – не штучна. Вона – наша правда, наша суть, наша перспектива". Прем'єр-міністер України Ю. Тимошенко вважає, що кожна річниця подвигу Героїв Крут є черговим нагадуванням сучасним політикам про відповідальність за долю країни. На думку голови уряду, бій під залізничною станцією Крути, де за волю України загинули 300 патріотів, назавжди золотими літерами буде закарбований в історії нашої держави. (*Радіо „Свобода"*)

В Луцьку відбулася акція пам'яті героїв Крут

ЛУЦЬК. — 29 січня, на Київському майдані міста відбулася акція, присвячена пам'яті героїв битви під Крутами, організатором якої виступила Луцька міська організація „Національний Альянс". Захід здійснювали у рамках всеукраїнської кампанії „Пам'ятай про Крути", співорганізаторами якої є Всеукраїнська молодіжна громадська організація „Національний Альянс" та інші громадські об'єднання. Активісти заздалегідь підготували листівки з коротким описом історичних подій під Крутами 1918 року. Їх разом з червоно-чорними стрічками добровольці організації роздавали усім перехожим. Також цього дня альянсівці дотримувалися голодування-посту, що є одним із найголовніших принципів кампанії. Таку традицію саме в цей день започаткували у 1931 році покоління Романа Шухевича і Степана Бандери. З метою популяризації правдивої, а не мітологізованої політиками леґенди Крут, активісти упродовж четверга-п'ятниці проводили лекції на дану тему для учнів луцьких шкіл. *(ЗІК)*

У Києві представлено книгу „Крути. Січень 1918 року"

КИЇВ. — У музеї Української революції 1917-1921 років 28 січня представлено найповніший документальний збірник про леґендарну подію в історії Української революції – бій під Крутами. Книга називається „Крути. Січень 1918 року". Упорядниками книги стали начальник відділу музейної та виставкової діяльности Українського інституту національної пам'яті Олександер Кучерук та голова Історико-культурологічного товариства „Герої Крут" Ярослав Гаврилюк. В українській історії існує два підходи до трагічної битви під Крутами, яка відбулася 29 січня 1918 року, зазначив під час представлення книги заступник голови Українського Інституту національної пам'яті, доктор історичних наук Владислав Верстюк. Деякі історики вважають учасників цього бою безневинними жертвами, яких послало на вірну смерть тогочасне керівництво Української Народної Республіки. Інші науковці, навпаки, висловлюють думку, що крутяни – молоді люди, які свідомо пішли на смерть, захищаючи свою Батьківщину від більшовицької навали. Так чи інакше, учасники цього бою – герої, і на цьому сходяться всі історики, наголосив В. Верстюк. Видання розпочинається вітальним словом Президента України Віктора Ющенка та передмовою академіка Івана Дзюби. О. Кучерук розповів, що книга має сім розділів, які містять документи різних періодів, спогади учасників та очевидців бою під Крутами, їхніх родичів, ілюстративний матеріял, історичні розвідки, витяги з періодики та окремих видань – все, що на сьогодні вдалося знайти про ту героїчну подію. На думку упорядника, ця книга вирізняється з-поміж інших своєю об'єктивністю.„Вихід цієї книги – це ще одна перемога, поступ на шляху до примноження історичних знань", – наголосив О. Кучерук. *(„День")*

Триває збір коштів на пам'ятник І. Мазепі

ПОЛТАВА. — Пам'ятник гетьманові України Іванові Мазепі буде встановлено у Полтаві, на Соборному майдані, за спонзорські кошти. Вже зібрано 40 тис. грн. Депутати обласної ради у листопаді 2008 року проголосували проти використання бюджетних коштів на спорудження пам'ятників королеві Швеції Карлові XII та гетьманові І. Мазепі, мотивуючи це скрутою у країні і доцільністю економити кошти бюджету. Пам'ятник Калові XII постане тепер за межами реґіону у Переволочному на Кіровоградщині. Кошти на пам'ятник І. Мазепі продовжують збирати. У плянах організаторів акції – проведення авкціонів з продажу картин полтавських художників, благодійних концертів відомих співаків. Одним з найбільш прибуткових з них має бути виступ Олега Скрипки. На виконання проєкту потрібно понад 500 тис. грн. *(„День")*

В. Ющенко не причетний до „РосУкрЕнерґо"

КИЇВ. — Генеральний прокурор Олександер Медведько заявив, що Генеральна прокуратура не встановила причетности Президента Віктора Ющенка до газових спекуляцій. Враховуючи заяви ряду політиків з цього приводу, Ґенпрокуратура провела перевірку, однак таких фактів не встановила. Разом з тим О. Медведько 29 січня зазначив, що до Генеральної прокуратури надійшло звернення з проханням перевірити можливу причетність Прем'єр-міністра Юлії Тимошенко до зловживань у газовій сфері. За словами генпрокурора, щодо цього перевірка триває, і він сподівається, що у першій декаді лютого будуть відповідні результати. На початку січня провідник Комуністичної партії України Петро Симоненко заявив, що парлямент має розглянути питання про „кримінальну відповідальність В. Ющенка та його сім'ї за спекулятивні махінації на газовому ринку та зловживання посадою Президента з метою отримання надприбутків". П. Симоненко підкреслив, що „одним з головних чинників газової кризи стали саме фінансові інтереси сім'ї В. Ющенка, який разом з своїм спільником Дмитром Фірташем (співзасновником „РосУкрЕнерго") контролюють газовий ринок України". 13 січня Президент відкинув звинувачення у причетності його самого та його родини до газових справ. (*Бі-Бі-Сі)*

Болгарія радить підкреслювати економічну вигоду членства в НАТО

СОФІЯ, Болгарія. — Аби переконати українців у доцільності вступу до НАТО, слід підкреслювати економічну вигоду членства в альянсі, як це свого часу зробила Болгарія. У цьому переконаний болгарський депутат Светослав Малінов. Переконайте ділові кола, що їхні контракти у фінансовому пляні будуть більш захищеними, коли країна стане членом НАТО, і ви отримаєте підтримку, – радить українським політикам С. Малінов. Вступ до альянсу позитивно вплинув на економіку Болгарії, і те саме очікує й Україну. НАТО – ключ до збільшення інвестицій. Болгарський політик наголошує, що економічні реформи в Україні мають продовжуватися навіть попри свою непопулярність, адже в підсумку це сприятиме добробутові українців. „Людям слід відкинути свої страхи, тому що НАТО відкриває нові можливості",- наголосив 28 січня болгарський парляментарій. Директор болгарського інституту реґіональних та міжнародних досліджень Огнян Мінчев розповідає, що за перші два роки членства Болгарії в НАТО чужоземні інвестиції збільшилися всемеро. Він вважає, що вступ до альянсу допоможе Україні в економічному пляні, адже члени НАТО отримують політичні ґарантії безпеки, що позитивно відображається на національних економіках. *(„Німецька хвиля")*

УКУ приєднався до Ґльобального договору ООН

ЛЬВІВ. — 26 січня Український католицький університет (УКУ) став першим в Україні освітнім закладом, який приєднався до Ґльобального договору (ҐД) ООН, повідомила 28 січня, прес-служба УКУ. Мережа ҐД України налічує вже 130 членів, серед яких такі групи впливу, як підприємництво, неурядовий сектор, трудові організації та академічний сектор. ҐД спрямований на поширення відповідального корпоративного громадянства, на те, щоб комерційні компанії брали участь у вирішенні тих проблем, які постають у зв'язку з ґльобалізацією. Мережа ГД розпочала діяльність у 2000 році, Україна доєдналась у 2005 році. УКУ – єдиний католицький університет на пострадянському просторі, приватний науковий та навчальний заклад. Засновник – Фонд св. Климентія, головою якого зараз є Патріярх Любомир (Гузар). *(ЗІК)*

Робітники захопили завод

ХЕРСОН. — 3 лютого вранці робітники Херсонського машинобудівного заводу (ХМЗ) захопили один з корпусів підприємства. Вони вимагають націоналізації заводу без компенсації власникові та виплати заборгованости платні. Робітники мають намір утримувати будівлю до повного виконання їхніх вимог. Ситуацію контролює рада трудового колективу, яку обрано 2 лютого. Захоплення сталося наступного дня після несанкціонованої демонстрації в центрі Херсону, на яку вийшли близько 300 робітників ХМЗ. Також стало відомо, що активну участь у виступах взяли представники ліворадикальних організацій. Протестуючі стверджують, що платня на заводі не виплачується з вересня 2008 року, а заборгованість вже склала 4.5 млн. грн. За словами робітників, на попередній зустрічі із дирекцією підприємства їм заявили, що власники не збираються зберігати підприємство. Кілька років тому відкрите акційне товариство „Херсонські комбайни" було оголошено банкрутом, і введено до складу закритого акційного товариства „Херсонський машинобудівний завод". За словами робітників, останнім часом усе більш-менш цінне майно було переоформлено та вивезено на Білоцерківський машинобудівний завод, що належить тим же власникам. (*„День"*)

У Львові встановлять пам'ятник Р. Шухевичеві

ЛЬВІВ. — Виконавчий комітет Львівської міської ради 30 січня вирішив установити у центральній частині міста пам'ятник головнокомандуючому Української Повстанської Армії Романові Шухевичеві. В 2008 році виконавчий комітет міської ради дозволив перепоховання матері Р. Шухевича – Євгенії у Львові. Раніше було відкрито барельєф генерал-хорунжого Р. Шухевича на будинку ч. 2 на вул. Довбуша у Львові, де він народився. Президент Віктор Ющенко своїм указом від 12 жовтня 2008 року надав Р. Шухевичеві звання Героя України з наданням ордену Держави (посмертно). Орден надано за значний особистий внесок у національно-визвольну боротьбу за свободу й незалежність України й з нагоди 100-річчя від дня народження й 65-ої річниці створення УПА. Р. Шухевич народився 30 червня 1907 року, загинув 5 березня 1950 року. *(„День")*

Добром...

(Закінчення зі стор. 1)

політиків? Великі знаки запитання...

Ю. Тимошенко у своїй відповіді на Звернення Президента виступає не стільки як Прем'єр-міністер, скільки як безпомильний суддя, як єдиний речник народу. Нещодавно, переступивши межу елементарної пристійности, вона звинуватила В. Ющенка в газовій корупції, але не вибачилася, коли Генеральна прокуратра спростувала цей її наклеп. Тепер ось вона знає, що Президент – „не той лідер, якого люди потребують". Швидше за все, станеться так, як передбачає кореспондент київської російськомовної газети „Сеґодня" Євген Іхельзон: „Ми ще згадаємо Віктора Ющенка й пошкодуємо, що не він тепер керує країною".

На превеликий жаль, українська проблема не зводиться до егоїзму і моральної ницости політичної верхівки, біда і небезпека – в самому суспільстві, в його громадянській незрілості, в тому, що воно дозволяє владі керувати буквально всім життям країни – тій владі, котра не стала і не хоче стати народною.

Ця влада досягнула своєї найвищої мети, унеможлививши з'яву громадянського суспільства, з'яву економічно і політично незалежних від її „ласки" суспільних прошарків. Сама потенція приходу в політику нової інтелектуальної і моральної якости є вже під сумнівом.

Політичні верхи пов'язалися з великими грішми і стали непроникними, як мур. Людська порядність там все буде чужою і навіть якщо випадково потрапить туди, довго не втримається. Тому, очевидно, не втримається й В. Ющенко. Він як людина, як „річ в собі" – інакший, ніж його політичне оточення, але його трагедія у тому й полягає, що це оточення нізащо не дозволить йому остаточно виявити цю інакшість.

Для теперішніх українських обставин – він занадто ліберальний, занадто демократичний, але ще й з іншої причини він неспроможний робити рішучі кроки. З тієї причини, що він у своїй країні, як жоден інший президент в жодній країні світу постійно зазнає інформаційної аґресії, і навіть дуже правильні його кроки залежна від грошових мішків преса спотворює до невпізнання. Спотворення слід очікувати і в цьому останньому випадку.

Президент сказав те, що повинен був сказати. Світова криза боляче зачепила Україну: фінансова система розбалансована, виробництво уповільнюється, тисячі людей втрачають працю, газові угоди з Москвою – невигідні Україні. Через брак фінансування руйнуються важливі державні інституції.

Так, Ю. Тимошенко мала право на відповідь, але ж не на таку зверхню і не на безпідставно тріюмфальну. Образою не лише для Президента, але й для всієї країни слід вважати це її далеке від правди речення: „Маю сумну для Президента та оптимістичну для країни новину: незважаючи на кризу, державний бюджет за січень перевиконано".

Насправді платню цілій низці бюджетників не виплачено ще за грудень, а переможний рапорт про перевиконання бюджету – вигадка Прем'єра, як вміє маніпулювати цифрами.

Газета „Комерсант Україна", покликуючись на джерело в Міністерстві фінансів, пише, що це міністерство у січні змінило свої фіскальні пляни і домоглося від Національної компанії „Нафтогаз України" сплати 1.8 млрд. грн. боргу, але навіть застосувавши цю спритність, уряд недовиконав пляну доходів загального фонду бюджету на 14 відс. Саме звідси – вперте намагання Прем'єра підпорядкувати Національний банк й отримати доступ до друку грошей. Тут Ю. Тимошенко має рацію: „Уряд та парляментська більшість працюють в напруженому режимі...".

Бідні, хоч би не надірвалися.

Звернення...

(Закінчення зі стор. 1)

Державного бюджету поточного року: зроблений вами документ – це повітряний замок.

На сьогодні уряд не зібрав і половини запланованого на січень обсягу податків і зборів. Причина знову одна: нереальність бюджету.

У висновках я спираюся на оцінку Міністра фінансів Віктора Пинзеника. Думка міністра є визначальною у підготуванні кошторису будь-якої держави. Сьогодні його не чують, і перш за все, не чують в уряді.

Я звертаюся до Юлії Тимошенко і нею організованої більшости. Це – ваша відповідальність.

Шановна Юліє Володимирівно, ви свідомо заклали в бюджет всі завищені показники та обіцянки, які не можете виконати сьогодні. Гроші не сконцентровані, а розпорошені, в тому числі і на чергову виплату заощаджень.

Звертаюся до кожного депутата з більшости Юлії Тимошенко.

Шановний депутате, Ви підтримуєте популізм, який вже завтра обернеться невиплатою заробітної плати, пенсій, стипендій, і цілої низки соціяльних допомог.

Хочу підкреслити: це – ваша відповідальність. За вашої слухняної згоди гроші не отримають лікарі, вчителі, військові. Не буде коштів для шкіл і лікарень. Ви будете відповідати перед українськими людьми.

Я звертаюся до Голови Верховної Ради України Володимира Литвина.

Шановний Володимире Михайловичу, Ви добре усвідомлюєте, що нинішній бюджет є головним провокатором кризи в Україні. В інтересах держави я прошу Вас консолідувати парлямент для зміни бюджету і схвалення термінових антикризових рішень.

Від імені всієї країни я вимагаю від уряду та парляменту негайно підготувати чесний бюджет, де видатки будуть відповідати можливостям економіки.

Це – ваш конституційний, державний і політичний обов'язок.

Я підкреслюю – повну відповідальність, відповідно до Конституції, за економічне становище, за зрив бюджетного процесу, за руйнацію банківської системи несе особисто Прем'єр-міністер Юлія Тимошенко. Дійшовши до критичної межі, їй не вдасться сховатися в опозиції. Досить брехати.

Я закликаю всіх співвітчизників до спокою. Ви будете захищені. У нас є можливість захистити і країну, і людей. Зараз перше і найголовніше – знайти політичну волю, мужність, прийняти реальний для країни бюджет 2009 року.

Для цього я застосую всі необхідні в умовах кризи важелі.

Дякую за увагу.

Помер видатний український письменник Павло Загребельний

Павло Загребельний з своїм романом „Роксоляна" в Києві 17 березня 2000 року. В цей день П. Загребельному був вручений орден Ярослава Мудрого V ступеня. Фото: УНІАН

КИЇВ. — 3 лютого вночі помер видатний український письменник Павло Загребельний, повідомили у Національній спілці письменників України. „Усього кілька місяців не дожив письменник до свого 85-ліття. З ним відійшла в історію ціла літературна ", – йдеться у некролозі.

Павло Архипович Загребельний народився 25 серпня 1924 року в с. Солошине на Полтавщині. Він був учасником Другої світової війни, брав участь в обороні Києва. У серпні 1941 року П. Загребельного було поранено, після одужання знову фронт, тяжке поранення в серпні 1942 року, полон і до лютого 1945 року – нацистські концтабори.

У 1951 році він закінчив філологічний факультет Дніпропетровського університету. Працював в обласній пресі, журналі „Вітчизна", головним редактором „Літературної України". У 1979-1986 роках очолював Спілку письменників України. Був головою Комітету з Державних премій ім. Тараса Шевченка (1979-1987). Неодноразово обирався депутатом Верховної Ради Української РСР та Верховної Ради СРСР. У 2004 році П. Загребельного було удостоєно звання Героя України.

П. Загребельний дебютував у літературі книжками новель. Уже перший роман „Дума про невмирущого" (1957) приніс молодому авторові читацьке визнання.

В подальшому кожен його твір ставав незвичайною подією в літературному житті, викликав широкий суспільний розголос, привертав увагу науковців і критиків. Він створив цілу бібліотеку високохудожньої, талановитої історичної та сучасної прози, яка справила великий вплив на суспільну свідомість і думку, рішуче виступала в обороні національних святинь, стала для мільйонів українців камертоном громадянської небайдужости, людської гідности, високої духовности.

Це романи „Европа 45", „Спека", „Европа. „Захід", „День для прийдешнього", „Шепіт", „Добрий диявол", „Диво", „З погляду вічности", „Переходимо до любови", „Первоміст", „Смерть у Києві", „Намилена трава", „Євпраксія" , „Розгін" , „Левине серце" , „Роксолана" , „Я, Богдан", „Південний комфорт", „Вигнання з раю", „Безслідний Лукас", „День шостий", „Тисячолітній Миколай", „Гола душа", „Ангельська плоть", „Попіл снів", „Зона особливої уваги", „Юлія", „Брухт", „Стовпотворіння", книжка публіцистичних роздумів „Неложними устами", п'єси, кіносценарії, літературні портрети сучасників, мистецтвознавчі, літературознавчі та критичні статті й розвідки.

Твори П. Загребельного перекладено мовами багатьох народів світу. За роман „Первоміст" він був удостоєний Національної премії ім.Т. Шевченка. Роман „Розгін" відзначений Державною премією СРСР.

З ім'ям П. Загребельного безпосередньо пов'язане становлення і творчий розквіт багатьох талановитих письменників, зокрема цілої плеяди шістдесятників, молодої літературної хвилі 1970-1980 років. Він був надхненником, організатором та безпосереднім виконавцем численних літературно-культурних, мистецьких та громадських заходів, що ставали помітними суспільними подіями.

Принциповий, безкомпромісний і безстрашний у відстоюванні істини, передової думки, національних інтересів, письменницької справи та кожного талановитого імені, він давав високі приклади громадянської мужности, людяности, порядности, відповідального ставлення до слова й діла.

Талановитий у всьому, П. Загребельний являв яскравий взірець самовідданого служіння рідному народові, Україні, літературі.

Поховали П. Загребельного на Байковому кладовищі. Прощання відбулося 5 лютого з в Клюбі Кабінету міністрів України. *(„Укрінформ").*

* * *

Президент України Віктор Ющенко висловив глибокий сум та співчуття у зв'язку зі смертю видатного українського письменника Павла Загребельного.

„На 84 році пішов з життя видатний український письменник, Герой України, лавреат Державної премії СРСР, Шевченківської премії, багаторічний народний депутат України П. Загребельний. Видатні твори Павла Архиповича стали улюбленими для кількох поколінь. Його громадянська позиція завжди буде прикладом для українців, а творчість надихатиме до дій", – сказав Президент. *(Прес-служба Президента України)*

АМЕРИКА І СВІТ

Росія і Грузія – найнебезпечніші країни для журналістів

ВІДЕНЬ, Австрія. — Росія і Грузія – найнебезпечніші для журналістської праці країни в Европі. Про це 4 лютого повідомляє Міжнародний інститут преси, що базується у Відні. Як сказано у його доповіді, у кожній з цих країн у 2008 році загинули четверо працівників засобів масової інформації (ЗМІ). У світі найтяжча ситуація для журналістів склалася в Азії, де, виконуючи професійні обов’язки, загинули 26 співробітників ЗМІ, шість із них – у Пакистані. Усього торік у світі загинуло 66 журналістів. *(„День“)*

ЕС та Канада – проти заклику „Купуйте американське“

ВАШІНҐТОН. — Европейський союз і Канада висловили занепокоєння щодо можливого посилення протекціонізму в разі, як Сенат США ухвалить в’язку заходів вартістю 800 млрд. дол. для пожвавлення американської економіки. Особливе неприйняття Евросоюзу та Канади викликало одне з положень в’язки під назвою „Купуйте американське“ – воно має на меті забезпечити, аби лише американські промислові товари, залізо та сталь використовувалися для проєктів, включених у ту в’язку. У листі до Білого Дому та Конґресу Евросоюз наголошує, що прийняття запропонованої в’язку створить небезпечний прецедент. Канада висловила подібні застереження. У листі до провідників Сенату Посол Канади у Вашінґтоні остеріг, що в разі як положення під назвою „Купуйте американське“ залишиться в остаточному тексті пропонованого закону, це матиме ґльобальні наслідки і позбавить США морального авторитету у питаннях вільної торгівлі. Посол Евросоюзу Джон Братон зазначив, що в разі як перший поважний закон Президента Барака Обами вважатимуть шкідливим для економічних інтересів інших країн, то це може серйозно підірвати спроможність Б. Обами до ґльобального провідництва. Білий Дім повідомляє, що наразі переглядає положення під назвою „Купуй американське“, втім, минулого тижня віце-президент Джо Байден вже назвав виправданним включення деяких моментів цього положення в остаточний текст закону. Б. Обама висловив сподівання, що представники обох провідних політичних партій США прагнуть швидких дій, спрямованих на відродження економіки. Провідник демократичної більшости у Сенаті Гері Рід висловив сподівання на те, що в’язку заходів стосовно посилення економіки буде затверджено вже до п’ятниці, 6 лютого. Провідник республіканців Міч МакКонел заявив, що його партія не намагається заблокувати цей плян, а радше прагне реформувати його у такий спосіб, аби наголос ставився на зменшенні рівня податків, а не на збільшенні бюджетних витрат. Сенатор-республіканець Тед Кокран вважає, що пропонований плян в його нинішньому вигляді може не спрацювати: „Більша частина витрат матиме незначний стимулюючий ефект“. (*Бі-Бі-Сі)*

Р. Блаґоєвіча звільнено з посади губернатора штату

СПРІНҐФІЛД, Ілиной. — 29 січня сенат штату Ілиной одностайно оголосив імпічмент губернаторові Родові Блаґоєвічу і заборонив йому будь-коли повертатися на державні посади в межах цього штату. В історію США Р. Блаґоєвіч ввійде як політик, який намагався продати місце першого чорношкірого президента у Сенаті. Втікши від власного суду, Р. Блаґоєвіч до кінця вперто не визнавав своєї вини. Але ніщо не допомогло йому приховати правду і переконати присяжних у тому, що він не намагався продати місце Барака Обами у Сенаті. Беззаперечний доказ цього – часто нецензурні слова губернатора, записані на плівки Федерального бюра розслідувань. Те, що сенатори почули на плівці, підтвердило, що губернатор неодноразово вимагав хабарів. Сенатори прийняли два рішення. Перше – про звільнення Р. Блаґоєвіча з посади губернатора. Друге – про заборону будь-коли повертатись на виборну посаду. Однак, на цьому справа Р. Блаґоєвіча не закінчилася, попереду на нього чекає федеральне кримінальне слідство.*(„Голос Америки“)*

ПАРЕ визнала Росію окупантом

СТРАСБУРҐ, Франція. — Парляментська асамблея Ради Европи (ПАРЕ) 29 січня засудила Москву за наслідки кавказької війни – присутність російських військових в реґіоні визнано окупацією. ПАРЕ не прийняла жодної російської поправки в текст резолюції. Асамблея повторно зажадала від Москви скасувати визнання незалежности Абхазії і Південної Осетії, а створювані в цих республіках військові бази Росії асамблея визнала незаконними. Згідно з резолюцією, Грузія виконала майже всі вимоги попередньої, жовтневої резолюції, тоді як Росія іґнорувала більшість з них. У резолюції ПАРЕ позиція Москви була названа порушенням міжнародного права. У Москві на документ відреаґували досить жорстко. Голова Держдуми Борис Гризлов закликав европейських колеґ більше не ставити питання про відмову від визнання Росією незалежности Абхазії і Південної Осетії. Росія стала першою з двох країн, які визнали незалежність Абхазії і Південної Осетії. Пізніше до російського визнання приєдналася Нікараґуа. (*УНІАН)*

Рабини призупинили діялог з Ватиканом

ЄРУСАЛИМ. — Головний рабінат Ізраїлю призупинив свій діялог з Ватиканом після рішення поновити в лоні Католицької Церкви консервативного єпископа, який заперечує маштаби Голокосту. Інші єврейські провідники та організації також засудили скасування відлучення від Церкви єпископа Ричарда Віліямсона, який заперечує існування газових камер і каже, що в Голокості загинуло тільки 300 тис. євреїв. Папа Бенедикт намагається залагодити ситуацію, заявивши про свою повну й безумовну солідарність з єврейським народом. *(Бі-Бі-Сі)*

Давоський форум відкрив В. Путін

ДАВОС, Швайцарія. — 28 січня в швайцарському місті Давос відкрився щорічний Всесвітній економічний форум, який тривав п’ять днів. Головна тема зібрання – пошуки виходу з світової фінансової та економічної кризи. Вперше давоський форум відкрив російський прем’єр Володимир Путін. А Україну на зібранні світової фінансової еліти представляла Раїса Богатирьова, секретар Ради національної безпеки й оборони. Виконавчий директор і засновник Давоського форуму Клавс Шваб сказав, що для виходу з світової кризи дуже важливо координувати зусилля: „Головний виклик для нас – створити голос солідарности, голос єдности. Тому що це перша справжня ґльобальна криза. А якщо ми хочемо з неї вийти, то маємо за це братися координовано“. Об’єдання зусиль також допоможе подолати кризу й в Україні, переконаний відомий економіст, президент швайцарського фонду „Відродження“ Богдан Гаврилишин. Він радить не лякати інвесторів внутрішньоукраїнськими політичними чварами. Присутні у Давосі – близько 40 світових провідників. Білий Дім послав радника Президента Валері Джарет. Скромна участь американців, може, ще більше посилила сумну цьогорічну атмосферу у Давосі, адже довіра до світового капіталізму підірвана. Традиційним учасником у давоських зустрічах був один з найбагатших українських підприємців Віктор Пінчук. Цього року він влаштував круглий стіл на тему благодійности в часи фінансової кризи. У четвер, 29 січня, там виступили колишні провідники США та Великобританії Бил Клінтон і Тоні Блейр, а також лавреат Нобелівської нагороди миру 2006 року Мухамед Юнус. Економічні негаразди не повинні відволікати увагу світу від інших гарячих проблем, — таких, як продовольча криза і захист людей від кліматичних змін, уважає колишній генеральний секретар ООН Кофі Анан, який також виступав у Давосі. (*Радіо „Свобода“, „Українська правда“)*

Іран запустив свій перший супутник

ТЕГРАН, Іран. — Іран вивів на орбіту за допомогою своєї ракетиносія „Сафір“ перший вітчизняний супутник, повідомило 3 лютого державне телебачення. „Запуск першого вітчизняного супутника „Надія“ – це значне досягнення іранських учених, чиї можливості обмежені санкціями ООН“, – повідомив телеканал, що веде відеорепортаж запуску. В даний час на Іран накладені санкції ООН у зв’язку з підозрами про підготування Теграном виробництва ядерної зброї. *(УНІАН)*

Помер відомий американський письменник Дж. Апдайк

БЕВЕРЛІ-ГІЛС, Масачусетс. — Відомий американський письменник Джон Апдайк помер у вівторок, 27 січня, у віці 76 років, від раку легенів у Данверсі, Масачусетс. Дж. Апдайк є автором 28 романів і 45 інших книг та творів – збірників розповідей, віршів, есеїв. Він двічі отримував нагороду Пуліцера – за романи „Кролик розбагатів“ (1981) і „Кролик заспокоївся“ (1990). Він також двічі був володарем Національної нагороди США в області літератури (National Book Awards). Деякі його твори, у тому числі роман „Іствикські відьми“, були екранізовані. Крім того, Дж. Апдайк був відомий як поет, а також як літературний і художній критик. *(„Кореспондент“)*

Митрополит Кирило став Патріярхом РПЦ

МОСКВА. — Митрополит Смоленський і Калінінґрадський Кирило обраний на Помісному соборі Російської Православної Церкви 16-им Патріярхом Московським і всієї Русі. Митрополит Кирило набрав 508 голосів, а керівник справами Московського патріярхату Митрополит Калузький і Боровський Климент – 169. Графа „проти всіх” у бюлетені не передбачалася. У таємному голосуванні брали участь 702 особи, з урн було видобуто 700 бюлетенів, з них дійсних – 677, недійсних – 23. Президент України Віктор Ющенко привітав Митрополита Кирила з обранням Патріярхом РПЦ та побажав йому „зміцнення сил і Божої допомоги“ у зв’язку з його обранням на патріярший престіл. *(Інститут Масової Інформації)*

Б. Обама невдоволений діями банкірів з Вол-стріту

ВАШІНҐТОН. — Оприлюднений урядом США новий звіт про стан економіки держави демонструє, що внутрішній валовий продукт США за четвертий квартал минулого року зменшився на 3.8 відс. Це найгірший показник за останні чверть століття, але набагато кращий, ніж прогнозували фахівці. Дані останнього звіту демонструють, що ситуація з поганої в кінці минулого року стала ще гіршою. Початок цього року також не показав покращення. Лише за цей тиждень американські компанії оголосили про зменшення понад 100 тис. робочих місць. Втім, це, здається, зовсім не хвилює керівників колись потужних фінансових компаній з Вол-стріту, які ще нещодавно просили державу допомогти їм врятуватися від банкрутства. Протягом минулого року керівники з Вол-стріту поклали собі до кишень майже 200 млрд. дол. нагород. Світ вперше побачив, що Б. Обама може бути розлюченим такими діями банкірів: „У них ще буде час отримувати прибутки, і буде час виписувати собі нагороди. Але зараз не той час“. Керівники з Вол-стріту кажуть, що нагороди потрібні, аби тримати в компанії найкращих співробітників. „В теперішньому ринку, коли банки лише звільняють і нікого не набирають – це навряд чи арґумент“, – каже фінансовий аналітик Джонатан Копел. Президент і Конґрес останнім часом розробляють нові принципи реґулювання діяльности фінансових компаній, як значно змінять обличчя сучасного капіталізму.(„Голос Америки“)

Розсекречено таємниці СРСР

КИЇВ. – Указом Президента України Віктора Ющенка від 23 січня з метою відновлення національної пам'яті, сприяння процесові національного примирення та взаєморозуміння, забезпечення всебічного, об'єктивного вивчення історії України XX ст. розсекречено архівні документи, пов'язані з українським визвольним рухом, політичними репресіями та голодоморами в Україні.

Міністерства внутрішніх справ, оборони України, Служби безпеки і зовнішньої розвідки, Генеральна прокуратура, Державний комітет архівів, Державний департамент з питань виконання покарань мають проаналізувати архівні документи, що нагромадилися за часи діяльности органів державної влади колишніх СРСР і УРСР, та забезпечити зняття обмежень на доступ до секретної інформації шляхом скасування раніше наданого грифу секретности архівним документам або іншим матеріяльним носіям такої інформації, якщо вони не становлять державної таємниці.

Кабінет міністрів має забезпечити створення електронної бази цих архівних документів, організацію в населених пунктах України постійно діючих експозицій і виставок архівних документів, видання збірок документів та матеріялів з перекладом розсекречених документів чужоземними мовами для інформування світової громадськости через закордонні дипломатичні установи України.

Служба безпеки України разом з Державним комітетом архівів України мають сприяти представникам громадських організацій, наукових установ та організацій, вченим та громадянам у вільному доступі до розсекречених документів, зокрема шляхом створення спеціяльних інформаційно-довідкових центрів. *(Прес-служба Президента України)*

СВІТЛИНИ З УКРАЇНИ

Вийшли книги про Юлію Тимошенко

ЗАПОРІЖЖЯ. – У п'ятницю, 30 січня, відбулась презентація двох книг про Прем'єр-міністра України Юлію Тимошенко. Книгу „Юля, Юлечка" присвячено дитячим та юнацьким рокам її життя. Юлія Григян народилася 27 листопада 1960 року в родині Людмили Телєгіної та Володимира Григяна. Батько залишив сім'ю, коли дочці було три роки. Пізніше Ю. Григян взяла прізвище матері, під яким вона закінчила середню школу і поступила на економічний факультет Дніпропетровського державного університету. У віці 18 років одружилася з 19-річним Олександром Тимошенком, а у 1980 році в них народилася дочка Євгенія. У книзі „Юля, Юлія Володимирівна" розповідається про часи, коли Ю. Тимошенко займалася підприємництвом. На фото: голова дніпропетровської обласної організації „Батьківщина", тітка

(по лінії матері) Прем'єр-міністра України Ю. Тимошенко Антоніна Ульяхіна представляє одну з нових книг. *Фото: УНІАН*

Зруйновано ще один історичний будинок

КИЇВ. – У понеділок, 2 лютого, на Великій Васильківській вулиці було зруйновано історичний будинок з розкішними каріятидами і ліпниною на фасаді, в якому жив видатний єврейський письменник Шолом-Алейхем (Соломон Рабинович). Буде зруйновано і сусідній будинок, щоб побудувати готель для гостей чемпіонату Европи з футболу 2012 року. Будівельники поспішали, щоб встигнути з руйнуванням до початку візити 2 лютого інспекційної групи УЕФА, яка відвідала Київ, Харків, Дніпропетровськ, Одесу та Львів.

Фото: УНІАН

Відзначення організувала УВАН

У ч. 4 „Свободи" під рубрикою „З діяльности Наукового Товариства ім. Шевченка" редакція вмістила репортаж Сергія Панька про відзначення в Українському Інституті Америки 100-ліття проф. Юрія Шевельова. Урочиста академія не була частиною діяльности НТШ-А, її організувала УВАН. За цей редакційний недогляд просимо вибачення у нашого шановного автора С. Панька.

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

До 65-річчя творення в Німеччині Українського Юнацтва

Д-р Іван Гвозда

(Закінчення. Початок в ч. 5)

Гавпт сказав, що набір буде провадити він сам, при співучасті наших дивізійників. Як З. Зелений підкреслює, „виходило, що дивізійники мали бути реклямою, в більшості українського громадянства вони мали респект". При тій нагоді Гавпт зауважив, що було б добре висунути когось з активних українців на провідника тієї молоді і запропонував цю функцію Ю. Старосольському, який відмовився – тому, що „його погляди на цю справу інші". До речі, Гавпт образився і з того часу з Ю. Старосольським не хотів зустрічатися, бо, мовляв, „йому в голові тільки Пласт", тільки „Бог і Україна".

Це говорить небагато про високого нацистського бюрократа, але справді багато говорить про пластового провідника Ю. Старосольського! Врешті-решт цю фукцію прийняла, для добра української справи, пізніше дуже заслужена пластунка, уповноважена для справ українських дівчат-юначок при головному штабі Нікеля Ольга Кузьмович.

Наступною проблемою між обома сторонами стало питання відозви до молоді і батьків. Гавпт запевнив, пише З. Зелений, що проєкт українською мовою вже готовий. Він „подав мені клаптик паперу, в якому говорилось, що українського юнака закликає европейська молодь співпрацювати для нової Европи, що він буде боротись за волю своєї батьківщини, що кожний юнак у цьому змаганні матиме нагоду пізнати нові краї, вивчити нові мови, що буде забезпечений платнею, буде продовжувати науку, буде нагороджений і т. д., і щоб негайно голосився!.. Я, прочитавши відозву, яка до речі, закінчувалась „Хай живе Гітлер", з притиском підкреслив: „Врешті... пане Гавпт... ця відозва говорить тільки про німецьку справу і не дає молоді навіть натяку на волю її батьківщини. „Майн Кампф" це підтверджує. Чому відозва не з'ясовує цього, як буде виглядати навчання молоді в таборах, як будуть забезпечені її релігійні й національні почування і хто з нас буде опікуватися тією молоддю?"

Гавпт у відповідь лише запевнив, що в цій справі буде говорити у Кракові з представниками Нікеля.

Кінець-кінцем німці вирішили, що відозва мусить появитися. Вони вимагали, щоб її підписав і видав УЦК. В. Кубійович ні на йоту не поступився. Він сказав З. Зеленому: „Порадьте, щоб до мене в цій справі більше не зверталися, бо я свого рішення не зміню".

„Здавалося, що на цьому кінець, тобто що відозва не появиться, – пише З. Зелений. Та коли він з Нойгамеру 5 червня приїхав до Львова, „застав готові вже летючки й відозви про набір, між ними одну, звернену до батьків і підписану А. Бізанцом, як головою ВУ, сотником Навроцьким, як керманичем канцелярії ВУ, і мною, як керівником Відділу молоді при ЦКУ".

Це була третя з черги редакція відозви, і тільки вона єдина мала ці три підписи. Попередні дві не були ніким підписані, стверджує З. Зелений.

Щодо появи підписів на відозвах без дозволу їх власників, то А. Бізанц, до якого в цій справі звернувся З. Зелений, йому відповів, що так мусіло бути і на це вже немає ради. Підписи під відозвою поклало Ґестапо, не питаючи нікого про згоду.

Незалежно від браку підписів на відозвах, наші хлопці зголошувалися, але більшість з них до артилерії не надавалися через брак в них відповідної освіти і водіння німецькою мовою. Гавптові, одначе, йшлося ж про те, щоб захопити якнайбільше середньошкільної молоді. Для виконання цього завдання було призначено д-ра Мака, референта від справ молоді і від українських середніх шкіл. З. Зелений про нього пише, що він походив з Вроцлава, був фольксдойчером, демобілізованим старшиною і ворогом українців. З. Зелений підкреслює, що „д-р Мак, відвідуючи школи, скликував учнів та учителів і погрожував їм, що коли вони, всі як один, не зголосяться до допоміжної військової служби, він віддасть їх в розпорядження Уряду Праці на тяжкі роботи в Німеччині, а школи зліквідує".

Перший табір юнаків був організований в Переворську, другий – в Неполомницях, третій – в Дембиці біля Кракова, переходові табори – у Хирові і Перемишлі. Для обговорення проблем новопосталих таборів Юнацтва було скликано конференцію в Гавпта в Кракові 12 липня.

Між іншим, „Гавпт з'ясував ще справу набору дівчат. Дівчата від 15-20, а навіть до 25 років життя, могтимуть добровільно зголошуватися на помічників до протилетунської служби. Вони, говорить Гавпт, будуть працювати при так званих підслухових апаратах, „шпербальонах", при службі зв'язку, у „нахшубі" як медсестри і так далі. 20 липня в справі їх набору появилися летючки з відділу пропаґанди.

Дівчат, „дружинниць авіяції", заохочувалося добровільно зголошуватися до протилетунської служби. Швидке наближення східного фронту, валки з утікачами з України через Лемківщину аж до Австрії, правдоподібність тяжких праць в Німеччині на фабриках під постійним бомбардуванням – все це провіщувало чорне майбутнє для нашої молоді. Багато з дівчат не мали виходу, – єдиним рятунком було зголошуватися в СС-юнацтво.

Табори дівчат були в Найсе у Польщі та в Будвайс (Будейовицях) у Чехії. Після короткого вишколу дівчат розселили по різних станицях, як пише З. Зелений, „на дуже важкі й небезпечні призначення". Наші дівчата по 10 годин денно працювали у фабриках амуніції, токарнях, при відважуванні стрільного пороху, відчищуванню хемікаліями гарматних снарядів, вантажили вагони... „Німці ніколи не обіцяли дівчатам навчання у таборах, ані не допускали до них

(Продовження на стор. 9)

Не все так зле в Україні

Що не все в Україні зле – це ми просто зобов’язані стверджувати у відповідь на вкрай песимістичні публікації і коментарі в різних засобах масової інформації в Україні і поза нею. Раз-у-раз автори грішать необ’єктивністю, іноді годі позбутися враження, що застосування лише чорної фарби в аналізах, нагнітання страхів, кінецьсвітні політичні та економічні прогнози для України є кимось замовленим і добре оплаченим процесом.

Цими днями (27 січня) інтернет-газета „Економічна правда“ опублікувала конфіденціяльну записку, яку подав прем’єр-міністрові Юлії Тимошенко міністер фінансів Віктор Пинзеник. І відразу ж російська „Lenta.ru“, захлинаючись від радости, повідомила: „До повного хаосу, втрати керованости країною і паралічу інститутів влади в Україні залишилося зовсім мало“. Наступного дня, 28 січня, прес-служба Кабінету міністрів у своїй заяві назвала опубліковану в „Економічній правді“ записку зфальсифікованою, оскільки „міністер фінансів України не пише жодних таємних доповідних записок урядові“. Це прозвучало непереконливо для більшости експертів: вони вважають, що прем’єр не бажає чесного з’ясування економічної ситуації в країні, тому В. Пинзеникові не залишилося нічого іншого, як навмисне дати витекти у пресу своїй песимістичній аналізі. Хоч сам міністер фінансів теж назвав оприлюднення записки „провокацією“, однак, не підтвердив, що документ зфальсифіковано. Швидше за все, він перебуває у становищі, коли того, що думає, не може сказати, і також не може не сказати.

Але справа в іншому. Чи справді, як підкреслюється у згаданій записці, ситуація в українській економіці „найгірша у світі“? Чи справді все промислове виробництво от-от зупиниться? Чи справді бюджетний дефіцит залишить без фінансування науку, культуру, армію, міліцію? Чи справді Україну чекає страшна інфляція і крах банківської системи?

Обставини, беспервечно, тяжкі. Не буде перебільшенням сказати, що над Україною нависла небезпека. Проте чи реальність вже зовсім безнадійна, безвихідна? Ні.

Ось думка одного з найвідоміших українських експертів, професора Анатолія Гальчинського з київського Інституту світової економіки та міжнародних взаємин: через найнижчу точку падіння економіка України перейшла в листопаді-грудні минулого року; починаючи з лютого, темпи падіння будуть сповільнюватися, так що за результатами року динаміка внутрішнього валового продукту може становити плюс-мінус 1 відс. Вихід зі скрути – в розширенні внутрішнього ринку і відповідній переорієнтації виробництва, у здійсненні маштабних будівельних проєктів, в інтенсивному розвиткові аґропромислового комплексу. Проф. А. Гальчинський певний, що є всі підстави втримувати річну інфляцію гривні на рівні до 10 відс. і що інфляційний вершок на товари першої необхідности, зокрема на харчі, вже пройдено.

При цьому експерт визнає, що оптимістичні прогнози стануть реальністю лише за умови виваженої соціяльної стратегії, обмеження бюджетного споживання і кваліфікованої монетарної політики. Та найперша, підставова умова подолання кризи і її наслідків – негайне припинення справді руйнівних політичних протистоянь в країні, відмова від деструктивної боротьби „всіх проти всіх“. „Влада – це не нагорода, а відповідальність перед людьми“ – цими словами закінчив міністер В. Пинзеник свою доповідну записку. Не можна не погодитися з ними.

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

Головний редактор – Рома Гадзевич

Редактори: Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

FOUNDED IN 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510

E-mail: svoboda@svoboda-news.com Website: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054.

Передплата на рік $55.00, на півроку – $35.00. Для членів УНСоюзу $45.00 річно, на півроку – $30.00. За кожну зміну адреси – $1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda“. Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ“

Адміністратор	– Володимир Гончарик	(973) 292-9800 дод. 3041 e-mail: ukradmin@att.net
Керівник відділу оголошень	– Марійка Осціславська	(973) 292-9800 дод. 3040 e-mail: adukr@optonline.net
Передплата	– Марійка Пенджола	(973) 292-9800 дод. 3042 e-mail: ukrsubscr@att.net

ЛЮТИЙ В НАШІЙ ІСТОРІЇ...

„Лжі бережися...“

Ми все про шапку та про шапку (див „Свободу“ з 5 грудня і 16 січня) – то, може, час вже й про самого Володимира Мономаха поговорити? Якраз і нагода відповідна: нібито на початку лютого 1106 року (дата не уточнена, деякі джерела кажуть про 1117 рік), цей великий князь київський, онук Ярослава Мудрого і сам вельми мудрий, що добре володів не лише мечем, але й пером, уклав дуже значне своїм змістом „Поучення дітям“. Текст цей, хоч і не повністю, дійшов до нас у так званому Лаврентієвському списку (1196 рік) „Повісти временних літ“.

Оскільки тодішні автори ще не дбали про чистоту жанру, то„Поучення“ – це і біографія князя, і хронологія його успішних походів, і політично-державницька наука, і кодекс моральних принципів, яких він дотримувався і які вважав універсальними, вічними, і також його внутрішній релігійний досвід, яким він бажав переконати своїх дітей і внуків, утвердити їх на тій самій спасенній дорозі служіння Богові і людям. Тому в „Поученні“ знаходимо багато думок, навіть дослівних, зі старозавітних пророків, з псалмів Давидових, з Євангелій і послань апостола Павла, з писань Василія Великого і т. п.

Ось декілька уривочків, в перекладі на сучасну мову, з цього тексту, найчастіше цитованих:

„...У нікчемному житті сьому научися, віруючий чоловіче, діяти благочестиво, за євангельським словом, „очима управляти“, язик здержувати, ум смиряти, тіло упокорювати, гнів подавляти, помисел чистий мати, спонукаючи себе на добрі діла Господа ради; тебе позбавляють – не мсти, ненавидять – люби, гонять – терпи, хулять – благай...

...Усього ж паче – убогих не забувайте, але, наскільки є змога, по силі годуйте, і подавайте сироті, і за вдовицю вступітесь самі, а не давайте сильним погубити людину. Ні правого, ні винного не вбивайте і не повелівайте вбити його, якщо хто достоїн навіть смерти, то не погубляйте ніякої душі християнської...

...Лжі бережися, і п’янства, і блуду, бо в сьому душа погибає і тіло...

...Не лінуйтеся ж ні до чого доброго, а насамперед до церкви ходити...“.

Читаючи це, можна подумати, що автор цих непромінальних духовних істин і вартостей – чернець якийсь чи аскет, самовимогливий схимник, котрий дивився на життя з вузенького вікна монастирської келії, а не хоробрий вояк, що з тринадцяти літ супроводжував свого славного батька, великого князя київського Всеволода Ярославича, у військових походах, а пізніше, за самостійного вже князювання, вів переможні битви з половецькими зайдами і, здолавши внутрішні міжусобиці, зміцнив центральну київську владу.

З історії знаємо, що по смерті Ярослава Мудрого Русь захиталася від чвар і взаємних образ між удільними князями, кожен прагнув більшої слави і влади – за рахунок рідних чи двоюрідних же братів та соплемінників, і не один раз ставалося, коли свій же, князь-русич, підбивав половців проти Києва й сам ставав на їхній бік, як от, наприклад, Олег Святославич, якого народ назвав за це „Гориславичем“.

Отож Всеволодові Ярославичеві довелося всі свої 15 літ великого київського князювання втримувати порядок збройною силою, та коли він помер, міжусобиці ще більше загострилися, половці цим негайно скористались і, як пише Михайло Грушевський, „спустошили всю околицю київську“.

Ось за таких тяжких обставин на першу ролю в Київській Русі виходить Володимир Мономах, син Всеволода та грецької царівни, дочки візантійського імператора Костянтина IX Мономаха. Виходить, варто підкреслити, не заради влади і зовсім не рвучись до неї – а заради єдности, сили і безпеки держави. Він віддає своє законне право на київський престіл Святополкові, своєму двоюрідному братові, також онукові Ярослава Мудрого, і тільки після його смерти очолює велике київське князівство.

Й от яку подвійну, справді мудру політику обирає: як загартований у походах і битвах вояк і талановитий полководець Мономах зосереджує всю силу Русі проти половців, а водночас – примирює й об’єднує руських володарів, ініціюючи ряд князівських з’їздів і виступаючи на них з пристрасними промовами. У висліді Володимирових зусиль Руська земля – запевнена і від зовнішньої експансії, і від внутрішнього розбрату.

Доба Володимира Мономаха – це також і вдосконалення законодавства Київської Русі, і будівництво багатьох кам’яних церков, зокрема Михайлівського Золотоверхого собору та Видубицького монастиря в Києві, і пожвавлення культурного життя: згадати хоч би низку створених тоді „житій“ православних святих. Дослідники стверджують, що саме з ініціятиви Володимира Мономаха видубицький ігумен Сильвестер уклав, на основі записів Нестора, літописця Печерського монастиря, славетний давньоруський твір – „Повість временних літ“.

М. Грушевський зазначає, що, „незважаючи на всю популярність Мономаха, всю його побожність, всі компліменти його чеснотам, святим Мономаха не уважали...“.

Ну, це цілком в нашій національній традиції... Але повчальність князевого життя зовсім не у святості й полягає. Часи й історичні обставини змушували брати в руки меч частіше, ніж хрест, за ті 83 військові походи, що їх здійснив князь, за всі ті криваві битви, в яких він брав участь, взагалі можна було забути про хрест і про Бога. Не став святим Мономах, а проте й не залишився тільки з мечем в руках, подав усім наступним поколінням русичів-українців приклад тієї повноти, тієї повноцінности життя, яку ми й сьогодні сповідуємо в гаслі „Бог і Україна“.

П. Ч.

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Незабутні дні в Україні

Біля пам'ятника Ганні Барвінок. Праворуч, біля Патріярха Філарета, автор допису Лариса Діяк.

У серпні минулого року хор церкви св. Андрія з міста Блумінґдейлу, Ілиной, та деякі парафіяни побували в Україні, на запрошення Президента Віктора Ющенка, на святкуванні 17-ої річниці Незалежности України.

Ми одержали спеціяльні перепустки з дозволом стояти на головній площі під час святкової паради і мали змогу бачити структуру нашого війська, його велич і могутність, окрасу і запоруку нашої національної незалежности.

25 серпня була організована поїздка до Батурина на посвячення Свято-Покровського храму. Досі в Батурині була тільки одна православна церква Московського патріярхату. Тому відновлення історії гетьманської столиці доцільно було розпочати спорудженням свого, українського храму.

На його урочистому освяченні були присутні Президент В. Ющенко з дружиною Катериною і Патріярх Філарет.

Після освячення храму всю нашу групу Президент В. Ющенко запросив на спільний обід. Але перед обідом нам зробили приємний подарунок – повезли на відновлену оселю славного Пантелеймона Куліша і його дружини Ганни Барвінок на Чернігівщині.

Ми всі були захоплені заповідником П. Куліша і самою історією цього періоду біографії письменника.

Тепер там є пам'ятники, могила і каплиця, куди приїжджають молоді подружжя після вінчання, або там же й вінчаються, бо Пантелеймон Куліш і Ганна Барвінок мали дуже романтичне кохання.

Після відвідин Музею-заповідника ми повернулися на обід. Президент жартував і навіть порадив нашому дириґентові їсти часник з хлібом і салом.

На все життя запам'ятається ця незвичайна зустріч, коли так близько пізнаєш перших людей країни, коли зникають всі умовності і всі почуваються дітьми однієї землі – рідної України.

Лариса Діяк,
Чикаґо

Обласний музей-заповідник Пантелеймона Куліша та Ганни Барвінок. На мармуровій плиті викарбувані слова П. Куліша, написані 100 років тому: „Зовсім інша була б річ, якби ми єдиними устами і єдиним серцем трудились над пробудженням суспільно-національної свідомости України". Фото: Лариса Діяк

Знищено пам'ятник воїнам Української Народної Республіки

26 січня у Лозовій, що на Харківщині, зловмисники за допомогою зварювального апарату знищили меморіяльний хрест, встановлений 1991 року на честь полеглих вояків Української Народної Республіки. В грудні 1917 року в Україну рушили московські орди. Частина їх здобула Харків і рушила на південь.

Проте у Лозовій шлях заступили Український полк та гайдамаки Павлограду й Лозової. Запеклий бій тривав 14-15 грудня. Лише використовуючи панцерного потяга, червоні оволоділи станцією.

Загиблих вояків закопали у сніг, а навесні перенесли до найближчих рівчаків. Частину їх пізніше перепоховали на цвинтарі. Останніми роками стали відомі два прізвища оборонців Лозової – це гайдамаки Семен Горбатенко та Андрій Мовчан.

З початком українського національного відродження, 1990 року, патріоти Харківщини вирішили встановити на місці поховання пам'ятний хрест, проте місцева влада зібрала юрбу затятих комуністів, міліцію, інший набрід, що, застосовуючи лайку та фізичне насильство, унеможливив встановлення хреста.

13 жовтня 1991 року Молодіжна ліґа Харківщини на насипаному кургані встановила дерев'яного хреста, котрий освятили священики Української Греко-Католицької Церкви з Івано-Франківська. Пізніше замість дерев'яного хреста було встановлено залізний.

Наруга над Гайдамацьким хрестом – це не місцева подія. Це виклик всьому українству. Сподіваюся, що ця подія отримає якнайбільший розголос серед українського загалу. На тому ж місці височітиме новий хрест, але маємо усвідомити, що за Україну потрібно боротися.

В'ячеслав Труш,
член Історичного клюбу „Холодний Яр",
Лозова, Харківська область

Дізналися про Квітку Цісик

Газету „Свобода" не можна порівняти з нашими газетами. Хоч вони і звуться українськими, але ще наповнені московсько-комуністичними думками. У „Свободі" ми прочитали про українську співачку Квітку Цісик. Дуже хочеться послухати її пісні, але у нас, в Україні, немає її дисків. Можливо, порадуєте нас записами співу К. Цісик – „Пісні з України" та „Два кольори".

Ми живемо у глухому селі, далеко від Києва, не маємо змоги поїхати до Києва. Дивно, що ми, українці, позбавлені голосу земляччки, а у США цей голос чують. Нас, українців, зробили своєю колонією московські співаки Алла Пугачова, Филип Кірков і багато інших, котрі просто не вилазять з України і не знають іншого місця для концерту. Напевне, кияни гарно їм платять?

Надійка Занько,
с. Воскресенівка, Богодухівський район, Харківська обл.

Кому заважатиме церква?

Вже не один рік в Сумах тривають палкі дискусії щодо того, чи потрібна нашому місту Українська греко-католицька церква. Греко-католики відстоюють своє право молитися у власній церкві, а православні, переважно Московського патріярхату, активно протидіють цьому.

Про те, що потрібен греко-католицький храм, на владному рівні вперше заговорили ще на початку 2007 року. Греко-католицька громада визначилася з місцем будівництва храму і подала відповідний проєкт на розгляд містобудівної ради.

Рада одностайно схвалила проєкт, але головний архітектор підписати його відмовився. Він вимагав виставити проєкт на громадські слухання, які мали б засвідчити відсутність заперечень щодо появи в місті, де домінує Українська Православна Церква Московського патріярхату, храму справді української конфесії.

Після відмови греко-католицька громада спробувала знайти іншу ділянку і зупинила свій вибір на площі по вулиці Червонозоряній.

Пройшовши знову шлях розроблення необхідної документації та затвердження проєкту, парафіяни „спіткнулися" на старому місці – головний архітектор знову відмовився погодити проєкт, вимагаючи громадського обговорення.

16 березня 2008 року під час так званого „празника торжества православ'я" відбулася хресна хода вулицями міста. Православні Московського патріярхату пройшли до парку Партизанської слави, де колись було кладовище. Саме у цьому парку греко-католики і просять землю для будівництва своєї церкви. Також з'явився досить дивний документ – заява православної громади про утиски віруючих у зв'язку з будівництвом греко-католицького храму.

Кульмінацією стала сесія міської ради, що відбулася 24 грудня 2008 року і обговорювала проєкт рішення про надання ділянки по вулиці Червонозоряній під будівництво церкви Введення Богородиці до храму. Переконувати депутатів прийшов адміністратор парафії о. Олександер Дядя. Міська рада не погодилася виділити землю під будівництво церкви.

Я поцікавилася у депутатів причиною цього і почула, що для зведення церкви досить меншої площі, ніж передбачено у проєкті, греко-католикам бракуватиме коштів на будівництво, греко-католики – не єдина громада без церкви, бо вірмени теж не мають своєї церкви.

Ірина Стегній,
Суми

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

175-ий Відділ обрав нову управу

ВОРЕН, Мишиґен. – 25 січня відбулися збори 175-го відділу Українського Народного Союзу, на яких обрано нову управу. На фото: учасники зборів з новообраними членами управи (сидять, зліва): Леся Лаврин – секретар-скарбник, д-р Олександер Серафин – голова, Леся Фльорчук – заступник голови.

Новий календар „Союзівка"

Фундація Союзівки „Спадщина" випустила художній календар „Союзівка" на 2009 рік.

Це вже третій випуск календаря, присвяченого мальовничій українській оселі відпочинку в Кетскільських горах. Видання підготували Українська група Бруклину (Brooklyn Ukrainian Group) і Український Народний Союз.

У календарі вміщено мистецькі світлини Лариси Чебиняк, Лідії Крижанівської, Маї Лев, Рути Лев, Одарки Полянської-Стокерт, Діяни Шмериковської і Марка Шмериковського. Місяць за місяцем фотомистці передають красу і будні Союзівки.

Календар можна придбати, висилаючи чек на 12 дол. (плюс 3 дол. за пересилання) на адресу: Soyuzivka Heritage Foundation Calendar, c/o Ukrainian National Association (Attn.: Marijka Drich), 2200 Route 10, Parsippany NJ 07054. Чеки виписувати на „UNF-Soyuzivka Fund".

Наклад видання порівняно невеликий, тому радимо не баритися з замовленням.

Не чекати, а діяти самому

На адресу Українського Народного Союзу і його керівників надходить чимало листів з України, окремі з них становлять певний інтерес для нашої громади і для читачів „Свободи". Нижче вміщуємо один з таких листів, який передав редакції президент УНСоюзу Стефан Качарай.

Вельмишановний Пане Стефане, не знаю, чи Ви пам'ятаєте мене з-поміж тих українців, котрі знайомилися з Вами у Києві на Хрещатику, в новорічну ніч, під час зустрічі 2004 року, коли там разом з усіма Новий рік зустрічав і Президент Віктор Ющенко.

Звати мене Галиною. Закінчила Львівський державний університет ім. Івана Франко, за спеціяльністю – інженер-економіст. Крім того здобула освіту ще й авдитора, і на цей вид діяльности отримала ліцензію.

Я корінна українка. Народилася в Жидачівському районі, Львівської области, в с. Покрівці. Уже 20 років мешкаю у Львові, і тому для мене характерне почуття господині і хазяйки Львова. Чоловік мій, син політв'язнів, помер у 1990 році. Від нього у мене є дві дочки, Оксана і Марія, які за фахом лікарі. Батьки чоловіка вже пенсіонери, отримують пенсії (в порівнянні – по 150 дол. США), і так виживають в рідній державі, за волю якої сиділи в тюрмах по 25 років. Але віри в перемогу правди і добра не втрачають. А наш проросійський уряд на чолі з Юлією Тимошенко піднімає пенсії і платню в відсотках до сум. Тільки тому, хто має 1,000 дол. 10 відс. – то буде 100 дол., а хто має 100 дол., то 10 відс. буде 10 дол. І таким чином ті, котрі переслідували і кидали в тюрми українське населення, отримують по 5,000 дол. пенсій і платень, а місцеві українці, не задіяні в страшній та злочинній державній машині, – по 150 дол.

Тому український люд у власній хаті змушений виживати як матеріяльно, так і ідеологічно, і вірить в ганебну брехню фарисеїв. Причиною того стану є низький патріотизм і неграмотність українського населення. Популізм і брехня Ю. Тимошенко перевершили всі рамки не тільки християнського світогляду, але й будь-які рамки людської свідомости.

Президент старається пробудити в українців зачерствілу любов до Вітчизни, посіяти насіння патріотизму і відчуття повноцінности, але це в людській свідомості відбувається дуже повільно. Також у команді Президента багато зрадників.

Саме така ситуація в Україні і вимагає не сидіти, склавши руки, але діяти на своєму рівні. Тому я хочу започаткувати видавництво, щоб видавати українську політичну та патріотичну літературу, організовувати зустрічі з героями-патріотами та письменниками. До співпраці хочу залучити українців, які проживають в діяспорі і яким не байдужа доля України та її народу. Сподіваюся отримати від читачів „Свободи" поради, які допоможуть мені відкрити у Львові „Видавничий центр української діяспори", чи запропонують іншу ідею для практичного втілення. Моя електронна адреса: saldan@ukrpost.ua.

Галина Салдан,
Львів

Обкладинка. Фото: Діяна Шмериковська

Зворотній бік обкладинки. Фото: Мая Лев

Жовтень. Фото: Рута Лев

Травень. Фото: Лариса Чебиняк

Липень. Фото: Оксана Тритяк

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Вручені почесні нагороди

ТОРОНТО. – 25 січня члени Крайової управи Ліґи українців Канади (ЛУК) Олег Романишин, Орест Стеців та Ірина Мицак одержали нагороди Міністерства закордонних справ України. Нагороди вручив Посол України в Канаді д-р Ігор Осташ під час відзначення 90-ої річниці Дня Злуки.

Голова Крайової управи ЛУК О. Романишин і координатор проєктів з відзначення 75-річчя Голодомору О. Стеців нагороджені за свій внесок у поширення інформації про Голодомор і створення маштабної англомовної виставки „Геноцид Голодомором". Третій співавтор виставки Андрій Грегорович також одержав нагороду.

Виставка є частиною більшого проєкту „Побудуймо 1,000 пам'ятників жертвам Голодомору", запланованого ЛУК. Цей проєкт включає поширення виставки у головних університетах, бібліотеках та музеях світу.

І. Мицак, довголітній член Спілки української молоді і Ліґи українців Канади, одержала нагороду як голова Всеканадського комітету з відзначення роковин Голодомору при Конґресі українців Канади.

Виконавчий директор Ліґи українців Канади Володимир Паславський зазначив: „Ці почесні відзнаки символізують підтримку канадсько-української громади і визнання Україною праці Ліґи українців Канади".

Під час нагородження (зліва): Олег Романишин, Ірина Мицак, Посол Ігор Осташ, Андрій Грегорович, Генеральний консул України Олександер Данилейко, Орест Стеців.

До 65-річчя...

(Закінчення зі стор. 5)

наших вихованників, – підкреслює З. Зелений. – натомість їх часто групами возили на праці по фармерах. Треба додати, що деякі з них також працювали у військових кантинах, шпиталях, на летунських майданах, на направах доріг".

У надзвичайно тяжких воєнних обставинах наша молодь відзначалася зразковою поведінкою. Так, вона носила німецьку уніформу, але в її свідомості завжди домінувала, як стверджує З. Зелений, ідея вільної України, що віддзеркалювало виховні вартості її родин, шкіл, церков, суспільно-політичних інституцій, української культури-цивілізації.

Вважається, що найменше 10 тис. української молоді перебувало в протиповітряних формаціях Люфтваффе. Приблизно 250 тис. молодих українців в різних німецьких військових формаціях боролися з совєтською імперією. Ці формації мали стати базою модерних наших національних збройних сил, які забезпечили б виборення суверенної Української держави. Українська молодь боролася проти окупантів України в підпіллі ОУН-УПА, в Дивізії, в Українській Національній Армії, в юнацтві, а по закінченні війни масово заповнила лавиці таборових шкіл.

Після прибуття до Америки чимало колишніх наших юнаків на заклик нової батьківщини здобували собі в Корейській, пізніше й у В'єтнамській війнах громадянство Америки, а чимало з них пожертвували своє життя.

Дмитро Лапичак в його „Історії України в датах" пише: „1944 березень – німці примусово забрали з Галичини 10 тис. українських хлопців віком 14-18 років для протиповітряної оборони в частини „СС-Юнаки" німецької армії. З 1945 року їх використовували в боротьбі з партизанами Італії, Франції, Югославії, Бельгії, Нідерляндів. На Східньому фронті майже ніхто не залишився живий, на Західньому потрапили в полон до американців. У червні 1945 року привезли в Одесу, чимало їх НКВД потопило в Чорному морі. Хто залишився – дістав 10 років Соловків".

Про стипендії ім. Марусі Яворської

ОТАВА, Канада. – Стипендійний фонд ім. Марусі Яворської, розпорядником якого є Університет Отави, виділить щонайменше дві міжнародні стипендії розміром до 5,000 канадських долярів талановитим студентам з Канади чи України, які вивчають музику на рівні маґістерського звання, аспірантури чи докторантури.

Фонд був заснований на кошти М. Яворської, піяністки і віолончелістки. Кандидати повинні бути зареєстровані як студенти музичної програми, що визнається в Канаді, Україні та в інших країнах.

Кожний навчальний заклад може подати кандидатуру одного студента чи студентки до 31 березня, з відповідними супровідними документами.

За подальшою інформацією та анкетами просимо звертатися за адресою: Departement de musique, Pavillon Perez, 50 Universite, piece 103, Ottawa, Ontario K1N 6N5 Canada. Тел.: (613) 562-5800 (дод. 2325). Електронна пошта: musique@uottawa.ca

Полет Арсеноу,
адміністратор фонду

Різдвяний обід на Оселі ОДВУ

ЛІГАЙТОН, Пенсильванія. – В суботу, 17 січня, на Оселі Організації державного відродження України відбувся традиційний обід-просфора. У вщерть виповненій залі головного будинку, яка була святочно прикрашена, зібралися жителі оселі та мешканці віддалених місцевостей.

Появу Владики Івана Бури присутні зустріли оплесками. Був присутній також о. Євген Монюк з недалекого Пальмертону.

Голова оселі Олесь Процюк привітав присутніх, а Владика І. Бура, виголошуючи молитву, заспівав „Бог Предвічний". Його підтримали учасники обіду. Уляна Процюк розповіла про різдвяні звичаї. Квартет „Казка" виконав ряд колядок і щедрівок. Милою несподіванкою був виступ Джо Магера, який з квартетом заспівав німецькою мовою знану коляду „Свята ніч".

В кінці О. Процюк подякував всім, котрі спричинилися до успішного вечора, як рівнож гостям за їхню присутність.

Богдан Пастушак

Зустріч в об'єднанні „Самопоміч"

НЮ-ЙОРК. – В неділю, 25 листопада 2008 року, у великій залі Українського народного дому зустрілися 130 членів Об'єднання українців в Америці „Самопоміч", щоб провести час в родинній, товариській атмосфері. Приводом для зустрічі стало свято – День подяки.

Кожного року ню-йоркський відділ „Самопомочі" цього дня проводить спільний обід, який спонзорує Федеральна кредитова кооператива „Самопоміч" для своїх членів-сеньйорів.

Імпрезовий референт Олег Лопатинський відкрив свято, вітаючи присутніх, та попросив до слова голову товариства Наталію Думу, котра привітала присутніх та розповіла про День подяки.

О. Лопатинський привітав пароха церкви св. Юрія о. Вернарда Панчука та попросив промовити молитву, також привітав Аню Бачинську, яка своїм співом, при фортепіяновім супроводі Христини Карпевич, під час обіду, про який подбав ресторан Українського народного дому, розважала гостей.

Українці на інавґураційних святкуваннях в Ню-Джерзі

РАВЕЙ, Ню-Джерзі. — У вівторок, 20 січня, з нагоди інавґурації новообраного Президента Барака Обами в місцевому готелі „Голідей Ін" відбувся Інавґураційний баль штату Ню-Джерзі, де члени української громади штату були гістьми губернатора Джона Корзайна.

Українська делеґація включала представників українських організацій та відомих членів громади. Серед них – Каміля Гук, член Дорадчої ради губернатора Ню-Джерзі з питань іміґраційної політики та Дорадчої ради губернатора в етнічних справах, Рома Лісович – касир Українського Народного Союзу (УНС), Петро Ставничий – голова Крайової Пластової Старшини в США, Іван Буртик – член стейтової ради Українського Конґресового Комітету Америки, Михайло Козюпа – другий заступник президента УНСоюзу та член Дорадчої ради губернатора штату Ню-Джерзі з етнічних питань, інші члени громади.

Деякі з гостей української громади спілкуються з губернатором Ню-Джерзі (зліва): Михайло Козюпа, Христина Котляр, губернатор Джон Корзайн, Іван Буртик, Каміля Гук.

„Пластова свічечка" в Ню-Йорку

НЮ-ЙОРК. – В суботу, 10 січня, понад 100 пластунок і пластунів Станиці Ню-Йорку зібралися, щоб засвітити традиційну пластову свічечку. На зібранні було передано Вифлеємський вогонь миру та запалено свічечки на знак єднання в часі Різдва Христового пластунів у цілому світі.

Роман Юзенів

Старше юнацтво під час запалення свічечки.

Українська ялинка у повітовому бюрі

ЧИКАҐО. – Люба Новак з Союзу Українок Америки (зліва) показує Марії Папас, скарбникові повіту Кук (в центрі), ялинку з прикрасами, що відображають культуру України. Українська ялинка була серед 90 ялинок та релігійних показів на виставці „Різдвяні ялинки з цілого світу", яка відбувалася у бюрі М. Папас. Праворуч – Пет Міхальські, асистентка М. Папас, відповідальна за етнічні справи.

Передплатіть „Свободу" в Інтернеті!

Найстарша українська газета світу – тижневик УНСоюзу „Свобода" поміщує електронну версію кожного числа на свою інтернет-сторінку: www.svoboda-news.com. На обмежений час користування цією послугою є безкоштовним.

В майбутньому, щоб мати доступ до останнього випуску газети і до електронного архіву „Свободи", треба буде стати передплатником електронної версії.

Передплатити електронну „Свободу" можна і тепер за 55 дол. на рік на вказаній сторінці кредитовою карткою через PayPal.

Якщо маєте складнощі з передплатою через PayPal, а також для звичайної передплати на папері, скористайтеся телефоном (973)-292-9800, дод. 3042, або (800)-253-9862, дод. 3042, або поштою.

Передплатники звичайної (друкованої) версії газети, можуть користуватися електронним архівом за 15 дол. на рік додатково до основної передплати.

Для цього приготуйте кредитову картку і подзвоніть до нашого відділу передплати на число (973)-292-9800, дод. 3042, або (800)-253-9862, дод. 3042. Ви дістанете електронною поштою ім'я користувача (user name) і пароль (password) – збережіть їх для доступу до архіву, де Ви знайдете останнє число газети.

Редакція

Користуйтеся веб-сайтами

„Свободи"– **www.svoboda-news.com**
„Українського тижневика"– **www.ukrweekly.com**
УНСоюзу– **www.ukrainiannationalassociation.com**

Кредитівка „Самопоміч”: підсумки праці в 2008 році

Володимир Павелчак

ЧИКАҐО. – Протягом 2008 року фінансово-економічна ситуація у світі була непевною, але на тлі неґативних економічних характеристик відрізнялися своєю стабільністю кредитівки, а особливо Українсько-американська кредитна спілка „Самопоміч“ в Чикаґо.

Провідники Української Католицької Наукової Фундації та ректор Українського Католицького Університету о. Борис Ґудзяк з дирекцією „Самопомочі“.

Процентні ставки на кредитних картках „Віза“ не змінилися, оплати за послуги не підвищено, більшість послуг далі залишається безкоштовною. А ощадності членів кредитівки тепер забезпечені аґенцією федерального уряду до суми 250 тис. дол.

Успішними були взаємозв’язки з громадськістю. Значну підтримку отримали творчі групи та ансамблі, при Школах українознавства діють програми дитячих ощадностей, започатковано загальну програму „Юнацький ощадний клюб”.

Кредитівка щедро підтримує цілоденну Школу св. о. Миколая – єдину школу в Чикаґо, яка вже понад 70 років виховує дітей в українському, християнському дусі.

Святкуючи 40-річчя осередку ім. Дмитра Вітовського Спілки Української Молоді, його члени взялися за перебудову свого приміщення в Палатайні, у якому виділено кімнати для нового приміщення філії кредитівки.

Відзначення 40-річчя Парафії свв. Володимира і Ольги теж не обійшлося без фінансової допомоги від „Самопомочі”. Святкування включали фестиваль дитячої творчости на День Матері, концерти й прийняття, осінній фестиваль.

Кредитівка була головним спонзором „Українських днів”, організованих відділом Українського Конґресового Комітету Америки в Ілиної, що відбулися у серпні та збігалися в часі з відзначенням українською громадою Дня Незалежности України.

З нагоди відзначення 75-ліття Голодомору кредитівка допомогла у виготовленні друкованих матеріялів для виставок, присвячених трагедії українського народу в 1932-1933 роках. Отримавши ці матеріяли, працівники реклямного відділу взялися до виготовлення експонатів виставки. Шість комплектів виставкових пляншетів були надіслані до українських консульств на теренах Сполучених Штатів Америки. Виставки відбулися у приміщеннях Посольства України та генеральних консульств, в інших громадських місцях.

В Чикаґо кредитівка допомогла у влаштуванні Голодного обіду, походу і Панахиди в центрі міста, свічкового торжества, виставки в Українському національному музеї та виставки дитячої творчости „Голод очима дітей” в Українському інституті модерного мистецтва.

„Самопоміч” тісно співпрацює з українськими засобами масової інформації, підтримуючи радіо, газети і телевізійні програми.

Президент кредитівки Богдан Ватраль (другий зліва) і президент дирекції Михайло Кос (третій зліва) з сенатором Диком Дурбіном (зліва) і сенатором Бараком Обамою, теперішнім Президентом США.

Вісті Фундації імені Івана Багряного

Лютий 2009 року, ч. 102

Свідки Голодомору вказали місця поховань на залізниці

Відколи дослідження українських поховань часів Великого голоду на території залізничної станції Миргород Південної залізниці стало предметом гострого супротиву з боку офіційних властей і деяких засобів масової інформації, різко зросло зацікавлення українського населення миргородського краю до цієї проблеми. Люди частіше стали робити пожертви на спорудження пам'ятника (нині кількість жертводавців сягнула 2,000 осіб), а також приходити з додатковою інформацією про події на цій колії в 1932-1933 роках.

Безцінними стали свідчення безпосередніх свідків тих страшних подій. Колишній лінійний майстер залізниці Михайло Єрьоменко вказав ще на шість поховань жертв Голодомору на терені станції. Батько його на той час був працівником станції і безпосередньо займався „очищенням" прилеглих до станції територій від мертвих людей і складанням їх в ямах, які спеціяльна команда залізничників за наказом влади викопала для покійників.

Вражають маштаби трагедії. На той час залізниця, яка була засобом переміщення сільського голодного люду в пошуках харчів, образно кажучи, стала величезним гробовищем, на території якого органи влади ховали жертви своїх злочинів.

Згідно зі свідченнями, у Миргороді залізнична станція і прилеглі території вкриті могилами померлих. І кількість заморених голодом та закопаних без обряду і молитви обчислюється десятками тисяч.

Анатолій Сазанський,
Миргород, Полтавська обл.

Церква має служити своєму народові

Напередодні 1000-річчя хрещення Руси-України комуністична влада в Москві та Російська Православна Церква проявляли надзвичайну активність, щоб привласнити собі цю історичну подію. Стверджувалося, що Росія в 988 році прийняла християнство, коли її як держави на той час навіть не існувало. Тепер Московський Патріярх, щоб не втратити тисячі парафій в Україні і свого впливу на них, робить те саме, що робили російські окупанти впродовж сотні років.

З проголошенням Незалежности України Українська Православна Церква проголосила свій Патріярхат. Московський Патріярх здійняв галас, що українські Церкви – Православна й Греко-Католицька – „неканонічні". Він створив Українську Православну Церкву Московського патріярхату, у якій панує російська мова, прославляються царі та історія Росія. Церква діє на шкоду Україні. Російські царі, комуно-російські керівники, а тепер російські „демократи" використовують православ'я у своїх загарбницьких цілях. Для них російська держава, російська нація і православна віра – нероздільні.

У нас, українців, що внаслідок злих обставин довший час були недержавною нацією, релігія і українськість йшли окремими, різними дорогами. Наші недруги користувалися нашою релігійністю, щоб і далі поневолювати Україну. Російські царі, спільно з духовенством, підступно скористувалися любов'ю і шаною кошового Запорізької Січі Івана Сірка до православ'я у боротьбі з українськими гетьманами, які намагалися відірвати Україну від Польщі та Московщини. І. Сірко з запорожцями безперервно воював з татарами та нападав на Крим, не зважаючи на те, чи були вони ворогами, чи союзниками українських гетьманів.

Коли військо московського генерала Петра Текелія 1775 року оточило Січ, щоб зруйнувати її, „українське" духовенство переконало кошового та козацтво не чинити опору, бо російське православне духовенство обіцяло, що росіяни не зроблять ніякої кривди козакам, бо вони ж, мовляв, тієї самої віри. Останнього кошового Запорізької Січі Петра Калнишевського закували в кайдани й заслали в Соловецький манастир, а Січ пограбували й зруйнували. П. Калнишевського тримали понад 25 років у замурованій келії, без вікон і дверей, крізь отвір подавали йому харчі й воду.

В інших державах Церква служить своєму народові, тому й українські Церкви мають служити, насамперед, своєму народові!

Не краща доля спіткала й керівників Гайдамаччини – Максима Залізняка та Івана Ґонту. Ці теж повірили, що російське православне військо прийшло ніби на поміч гайдамакам і допоможе їм визволитися від поневолювачів – поляків-католиків.

Російський полковник Ґур'єв запросив М. Залізняка та І. Ґонту з старшинами на бенкет, на якому підступно їх заарештував. М. Залізняка та І. Ґонту жорстоко катовано. Дружину І. Ґонти, з чотирьма доньками, було схоплено і прилюдно бито різками, а потім заслано. Син І. Ґонти утік із сотником Уласенком у Молдовію. І. Ґонту росіяни віддали на суд полякам, які після жорстоких катувань відрубали йому голову, а частини тіла розвішали на людський пострах на шибеницях в 14 містах України. М. Залізняка, як російського підданого, разом з 73 особами після суду заслали в Сибір, де він і помер.

Наша біда й трагедія в тому, що більшість українського духовенства, в Україні й діяспорі, як і в давні часи, були і є великими православними чи католиками, але, на жаль, малими українцями, і через те їх використовують, на нашу біду, Москва, Константинополь і Рим.

Як колись Московський Патріярх викляв гетьмана Івана Мазепу й наклав на нього анатему за його бажання визволити Україну з-під влади Москви, так і тепер Московський Патріярх відлучив від Церкви й понизив до сану монаха Патріярха Української Православної Церкви Київського патріярхату Філарета за його „розкольницьку діяльність", бо він виступав за незалежну Українську Православну Церкву.

Чому малі територією й населенням держави – Румунія, Болгарія, Греція, Грузія, Сербія, Албанія та інші, можуть мати свої патріярхати, а Україна, що значно перевищує її територією й населенням, – ні? А тому, що Москва і Константинополь хочуть мати їх під своєю владою.

Українська Православна Церква в США та Українська Греко-Православна Церква Канади, бувши понад пів століття „неканонічними", від того не впадали в розпач. А коли Україна стала незалежною державою, вони чомусь захотіли бути „канонічними" й пішли під омофор чужого Патріярха. В інших державах церква служить своєму народові, тому й українські Церкви мають служити, насамперед, своєму народові!

Олексій Коновал

Лавреати Фундації ім. Івана Багряного

Українська революційно-демократична партія (УРДП) заснувала Фундацію ім. Івана Багряного у кінці травня 1975 року в Торонто, Канада, на VII з'їзді партії, щоб фінансово допомагати праці партії, яку роками очолював І. Багряний, та допомагати різними способами визвольним процесам, що відбувалися в Україні. І також допомагати газеті „Українські вісті", яка мала фінансові труднощі. З 1978 року редакцію газети перенесено з Німеччини до Дітройту, де її почав редаґувати Михайло Смик. В 1991 році Фундація повністю перебрала видавництво газети на свій кошт.

З проголошенням Незалежности України і переданням повноважень екзильного уряду Української Народної Республіки урядові України, першим представником Фундації в Києві призначено Олександра Шугая – відомого громадського діяча, поета, прозаїка, есеїста та перекладача. Завдяки йому 1991 року було вперше в Україні відзначено 85-ліття І. Багряного, 1992 року присуджено І. Багряному державну нагороду ім. Тараса Шевченка (посмертно).

В 1992 році вирішено вшановувати відомих осіб України, що доклали багато старань у розбудову незалежної демократичної української України, врученням грамот та 1,000 дол. нагороди.

До цього часу лавреатами премії Фундації стали **О. Шугай, Іван Дзюба, Леонід Череватенко, Вадим Усань, Анатолій Погрібний, Євген Сверстюк, Олег Чорногуз, Леонід Бойко, Юрій Краснощок, Михайло Слабошпицький** та **Олег Романчук.**

Щиро дякуємо за підтримку!

Від часу появи останнього числа Фундації прислали пожертви Фундації такі особи: 800 дол. – **Леонід Петренко** (з них 100 дол. для Товариства української мови в Чикаґо); 250 дол. – **Галина Свічковська** в пам'ять її брата Остапа; 100 дол. – **Петро Гурський** в пам'ять дружини Олі; 30 дол. – **Федора Єфименко;** 25 дол. – **Павло Пундій;** 15 дол. – **Лєна Шкребець-Скиба** та 10 дол. – **Данило Томащук.**

Для вихованців-сиріт дитячого будинку з вродженими фізичними вадами в Дніпропетровську на Різдвяний подарунок прислали пожертви, які переслано до представника Фундації в Дніпропетровську Фіделя Сухоноса для придбання дітям подарунків та інших потрібних речей: 2,085 дол. – **Українська євангельська церква** в Юніоні, Ню-Джерзі; 300 дол. – **Марія** та **Іван Гнипи;** по 100 дол. – **Юрій Розгін** та **Віра Руденко;** по 50 дол. – **Анна Бойчук, Анатолій Ґорлоф, Антоніна Павелко** та **Катерина Васильченко** (з них 25 дол. для молоді за дописи в книзі „Голодомор – вустами молодих":); 40 дол. – **Григорій Білоус;** 30 дол. – **Петро Величко;** 25 дол. – **Анатолій Брунтон;** 25 дол. – **Віталій Шумаков.**

Управа Фундації щиро дякує всім жертводавцям й просить надалі підтримувати Фундацію своїми пожертвами, щоб вона могла допомагати в поширенні української свідомости, співпраці людей та керівників уряду та патріотизму в розбудові демократичної, економічно незалежної, української держави.

Рівночасно Фундація щиро дякує Гані та Гені Прогніям, власникам фірми „The Prohny Group Accounting & Tax Services" в Дес-Плейнсі, Ілиной, за святковий подарунок – безкоштовний набір і друк „Бюлетеня Фундації", ч. 33, який видається щоквартально й висилається чотири рази на рік членам та жертводавцям Фундації.

Дописи і листи до сторінки Фундації ім. Івана Багряного просимо посилати на адресу:

**Bahriany Foundation,
811 S. Roosevelt Ave.,
Arlington Heights,
IL 60005 USA**

Сторінку редагує Олексій Коновал

УКРАЇНА І СВІТ

Український дух на Пряшівщині – живий!

ПРЯШІВ, Словаччина. – В суботу, 24 січня, в Пряшеві зібралося 67 делеґатів та майже 40 гостей на 5-ий з'їзд Союзу русинів-українців Словаччини (СРУС), щоб обговорити діяльність цієї найбільшої культурно-громадської організації русинів-українців Словаччини (яка нараховує 3,800 членів і близко 100 первинних організацій) та накреслити плян її діяльности на дальший період. Серед почесних гостей з'їзду були Посол України в Словацькій республіці Інна Огнівець, голова Европейського конгресу українців Ярослава Гортяні, голова Пряшівського краю Петро Худик, голови округів та старости сіл з українським населенням, директори шкіл з українською мовою навчання тощо.

Ляйтмотивом звітної доповіді голови СРУС Івана Лаби та переважної більшости промовців були... скарги. Скарги на те, що уряд Словаччини не надає належної підтримки українському населенню, скарги на штучне роз'єднання одної національної меншини на дві антагоністичні групи, скарги на занепад українських шкіл, скарги на словакізацію Церкви, скарги на неґативні результати перенесення української редакції Словацького радіомовлення з Пряшева в Кошиці (якій від 1 січня скоротили програми з семи на п'ять годин тижнево), скарги на обмежені телепрограми українською мовою (один раз у два місяці) тощо.

На початку з'їзду член делеґації Об'єднання українців Польщі о. Мирон Михайлишин висловив здивування, що на з'їзді нема жодного священика і, взявши ініціятиву у власні руки, поблагословив з'їзд, а оскільки з'їзд відбувався безпосередньо після Водохрещів, обійшов усі столи й учасників покропив свяченою йорданською водою.

На з'їзді виступило кільканадцять делеґатів і гостей. Основна тема навколо якої точилася дискусія були: збереження національної ідентичности українського населення Словаччини, притягнення до СРУС молоді, перехід організації на клюбну діяльність та внесення змін до статуту організації. Ці теми увійшли і до заключної резолюції з'їзду.

В кінці з'їзду делеґати таємним голосуванням обрали 25-членну Центральну Раду Союзу та дев'ятичленну Президію. Новим головою Центральної Ради (ЦР) на її першому засіданні було обрано 60-річного інженера Петра Сокола. Дотеперішньому голові ЦР висловила щиру подяку за його величезну і самовіддану працю в цій організації протягом двох виборчих періодів.

5-ий з'їзд СРУС пройшов у творчій атмосфері. Він довів, що, незважаючи на радикальне зменшення державних дотацій (в порівнянні з попередніми роками), і в майбутньому будуть збережені всі дотеперішні активності: центральні фестивалі і реґіональні свята, виходитиме періодична преса (тижневик „Нове життя", молодіжний журнал „Веселка"), діятимуть гуртки народної художньої самодіяльности, звучатиме українська мова в школах, міцнітимуть зв'язки з Україною та українцями інших країн тощо.

Український дух на Пряшівщині не завмер. Він живе і буде жити!

Микола Мушинка,
Пряшів, Словаччина

Виступає екс-президент Европейського Союзу Українців Левко Довгович. Вліво від нього в президії з'їзду: Іван Лаба, Ярослава Гортяні, Інна Огнівець, Юрій Шпірко, Петро Худік та Михайло Лишанський. *Фото: Микола Мушинка*

Спелеотерапія в дитячій клініці Львова

ЛЬВІВ. – У п'ятій комунальній міській поліклініці діє дитячий денний стаціонар, завідує яким д-р Леся Гладун. 19 грудня 2008 року в стаціонарі відкрили кабінет спелеотерапії. Лікування спелеотерапією дуже ефективне у випадках захворювань органів дихання, але досі воно було можливе лише в єдиних в Україні соляних шахтах на Закарпатті, в Солотвині. Тому науковці вдосконалили техніку, щоб вона досягнула потрібного рівня і була здатною створити мікроклімат, близький за параметрами до природного.

В Україні 20-25 відс. населення страждає на алергічні недуги. В п'ятій міській клінічній поліклініці Львова на диспансерному спостереженні є 1,200 дітей, що становить 7.4 відс. від числа дітей району. Їм рекомендовано проходити лікування в підземних соляних шахтах. Ефект значний, бо в більшості хворих, які оздоровилися в підземних соляних шахтах, досягається контроля над бронхіяльною астмою, зменшується кількість інвалідів.

Новий кабінет оформлений у стилі дитячої казки. Стеля – з усміхненими місяцем та зірочками, заспокійливі кольори стін, крісла-гойдалки, безшумна робота медичної техніки, присмак солі (в одному з кутів насипано 300 кг солотвинської солі та 10 кг морської солі), насичення повітря іонами йоду – справжнє відчуття перебування у шахті.

Термічний ґалогенератор, українського виробництва, створює необхідний мікроклімат. Інгалятор „Небулайзер" йодує повітря в приміщенні лікувального кабінету, з метою укріплення дитячого організму йодом, що додатково підвищує імунітет у діточок.

Зрозуміло, що в молодій державі важко будь-чого досягнути в медицині, котра вважається ще державною. Але д-рові Л. Гладун – ініціяторці, організаторові й безпосередньому виконавцеві різних робіт для відкриття кабінету спелеотерапії знадобився лише один місяць після надання приміщення, щоб маленька лічниця запрацювала. Звідкілля ж таке завзяття і кошти?

Виявляється, з 2003 року Л. Гладун співпрацює з президентом організації „Американці в обороні людських прав в Україні" (США) Боженою Ольшанівською. Від того часу дотепер за пожертви української діяспори для дитячого стаціонару п'ятої поліклініки було придбано багато потрібної апаратури та техніки, медикаментів, іграшок, одягу, взуття, книжок.

Ось і на „старий новий рік" надійшло дев'ять пакунків з дарами – шість від 6-го відділу Союзу Українок Америки і три від Роксани Ду, яка вже три роки шле дітям подарунки.

„Завдяки нашим спонзорам, – каже Л. Гладун, – більше тисячі діток зможуть безкоштовно оздоровитися в кабінеті спелеотерапії, не чекаючи черги на отримання путівки в Солотвино та не витрачаючи на санаторне лікування великих грошей, яких і так тепер хронічно не вистачає для більшости сімей навіть на нормальне харчування".

Вже кілька тисяч дітей та їхніх батьків за п'ять років змогли переконатися і відчути особливі умови затишку, теплого ставлення і ефективного лікування пацієнтів у п'ятій поліклініці Львова. І досягнуто цього насамперед завдяки коштам постійних жертводавців з США Стефана і Володимира Сливоцьких, Стефана Стецури, Богдана Одежинського, Бориса Галагана та св. п. Стефанії Пришляк, яка перед смертю в червні 2008 року здійснила останню значну пожертву для дітей Львова. Імена добродіїв вкарбовані в оформлений подячний куточок у кабінеті спелеотерапії.

Л. Гладун попросила через газету подякувати Б. Ольшанівській за допомогу дітям, котрі лікуються в дитячому денному стаціонарі.

Олег Пендерецький

Завідувач дитячим денним стаціонаром п'ятої комунальної клінічної поліклініки Львова Леся Гладун.

Подячний куточок жертводавців у кабінеті спелеотерапії.

Учні Володимира Білого працюють у США та Ізраїлі

ЧЕРКАСИ. – Геолог-педагог Володимир Білий відкрив свого часу знамените Білоусівське родовище поліметалів на Алтаї, а на Тернопільщині – родовище сірки. Та найбільшим своїм досягненням він вважає створення в школі ч. 25 геологічного музею, колекція якого складає понад 2,000 експонатів. Торік цей унікальний, єдиний на всю Україну, заклад відзначив своє 30-річчя.

Музей має стати однією з родзинок туристичного маршруту „Золота підкова Черкащини". В ньому відвідувачі можуть побачити рожевий кварц, апатит, скам'яніле дерево, кальцит, малахіт, бурштин, смарагд, золото, фрагменти кістяка мамута і... камінець з 9-кілометрової глибини. Всього й не перелічити. Усе це В. Білий знайшов разом зі своїми школярами.

За час педагогічної діяльности він побував з ними на Уралі, в Карпатах, у Криму, в Грузії і навіть у Норвегії. Набуті в експедиціях знання стали у пригоді, коли довелося виготовляти для музею геологічну карту Черкаської області та інші наочні матеріяли.

Завдяки наполегливості В. Білого 46 його вихованців вивчилися на геологів і працюють навіть у США та Ізраїлі.

Олександер Вівчарик

Володимир Білий біля фрагмента бивня мамута.
Фото: Олександер Вівчарик

Подружилися гімназисти двох країн

БЕРЕЖАНИ, Тернопільська область. – Учні Бережанської гімназії ім. Богдана Лепкого побували в польському місті Ключборку за програмою „Зближення культур". Учасники поїздки – танцюристи гурту „Розмарія" в міському Будинку культури і в школах показали вміння танцювати, виступали з виставами, проводили в народному стилі вечорниці. Це ж саме демонструвала і польська молодь.

Надзвичайно цікавими були презентації народних обрядів і звичаїв, спільне вивчення танців і народних пісень. Особливо сподобалися „Андріївські вечорниці", на які українські гості приготували вареники і борщ, вчили тамтешніх дівчат і хлопців „андріївських" забав і ворожінь.

Польських гімназистів навчили танцювати „Березнянку" і „Аркан" – оригінальні сучасні танці. Гостей з України нагородили дипломом за активну участь у фестивалі танцю „Мій перший крок… і наступні".

Бережанці побували в селі Берковиці, в музеї під відкритим небом – своєрідному старовинному селі з дерев'яними хатами й солом'яними дахами, водяними та вітряними млинами.

Оля Будар,
ученица гімназії

В Україну приходять праці психолога Івана Головінського

Праці професора психології Ратґерського університету Івана-Зеновія Головінського добре відомі в Україні. Його науковий доробок уже став клясикою української психологічної науки. І. Головінський – дійсний член Американської Асоціяції психологів, Американської Академії шкільної психології.

1995 року І. Головінський перебував у науковому відрядженні в Україні. Після довгих років розлуки з рідної землею то була його перша візита на Батьківщину.

2003 року у київському видавництві „Аконіт" побачила світ його книга „Педагогічна психологія. Навчальний посібник для вищої школи". Потім одна за одною виходили інші праці професора, зокрема „Національна свідомість як рушійна сила державотворення. Психологічна інтерпретація" (2004), „Особистість: розвиток, теорії, виміри" (2005), „Людина у пошуках суті буття" (2007), „Праці з психології" (2008). Кожна з книг присвячена актуальній темі сучасної української психологічної науки.

Видані в Україні книги І. Головінського були позитивно оцінені науковою громадськістю та отримали схвальні відгуки у пресі.

І. Головінський зробив важливі відкриття у галузі психології. Наприклад, у „Педагогічній психології" він не лише ознайомив з матеріялами курсів з педагогічної психології, що читаються в університетах США та Европи, а й висловив власний погляд на ряд проблем педагогічної психології, зокрема запропонував психологічну інтерпретацію творчости Григорія Сковороди і Тараса Шевченка.

У книзі „Національна свідомість як рушійна сила державотворення. Психологічна інтерпретація" розглядається надзвичайно актуальна для сучасної України проблема – роля і значення національної свідомости у процесі розбудови Української держави. Автор дослідив тривалу генезу національної свідомости – від найдавніших часів до початку XXI ст. та пояснив суть цього визначального для буття кожної нації феномену.

У книзі „Особистість: розвиток, теорії, виміри" І. Головінський подав системний погляд на структуру особистости, глибоко проаналізував феномен особистости, його інтерпретацію різними психологічними напрямками.

Після таких тривалих студій І. Головінський прийшов до найскладнішої проблеми: „У чому суть буття людини?". Книга „Людина у пошуках суті буття" стала результатом багаторічної праці на теренах психологічної науки. Автор спонукає свого читача замислитися над цим питанням, аби віднайти власну відповідь, бо це сприятиме віднайденню гармонії буття, усвідомленню свого життєвого покликання. Позиція І. Головінського дуже подібна до поглядів Г. Сковороди, який вважав, що щастя людини – у „сродній" праці, у самопізнанні.

Книга „Праці з психології" містить тексти п'яти праць психолога. Це оригінальний погляд автора на процес формування української психології та її особливості.

У 2008 році в американському видавництві „University Press of America" побачила світ англомовна праця І. Головінського „Психологія в Україні. Історична перспектива". Цього ж року ця книга вийшла у київському видавництві „Аконіт" українською мовою. У передмові до книги доктор Чарльз А. Мехер, професор Вищої школи практичної та професійної психології Ратґерського університету, пише: „Професор Головінський пропонує варті уваги концепції, роздуми та думки щодо радянської психології. Ця інформація представлена у науковому стилі та забезпечує конспект ідей і фактів у порівняльній системі світової психології. Ця книга буде корисною вченим, дослідникам, практикам, які хочуть вивчати важливі, але занедбані аспекти в історії та традиції психології".

У книзі „Психологія в Україні. Історична перспектива" професор І. Головінський представив західньому читачеві, „не обізнаному з психологією Сходу, загальну картину української психології в соціо-історичному контексті". Це складне завдання він вирішує успішно. Відтепер як західні, так і український читач має об'єктивну картину розвитку української психологічної науки.

Фактично дослідник представляє наукову характеристику української національної ментальности, акцентуючи увагу на всіх її визначальних рисах і характеристиках. Він показує тривалий і складний шлях, від часу виникнення філософії до зародження психології. Особливу увагу вчений звертає на становлення і розвиток психології у стінах Києво-Могилянської академії, на те, як синтеза християнської релігії та українського національного руху впливала на розвиток української психології.

Далі дослідник розглядає розвиток української психології у XIX та на початку XX ст., аналізує головні течії у психології, а також наголошує на темах, які досліджували українські психологи XIX ст. Це етнопсихологія, психолінґвістика, філософська психологія та внесок Миколи Костомарова, Памфіла Юркевича, Костянтина Ганкевича, Григорія Челпанова, Якима Яреми, Олександра Потебні, Володимира Янева у розвиток психології.

Велику увагу вчений приділяє аналізі „радянської" психології, говорячи про всі неґативні та позитивні тенденції в українській психології радянських часів. Окремі розділи І. Головінський присвятив дослідженню ранньої радянської психології та педології, української педології у 1920-их -початку 1930-их років та у 1930-1980-их роках. Важливою є теза І. Головінського про те, що у радянські часи українські психологи „були позбавлені їхньої національної ідентичности, їх просто називали радянськими".

Велику увагу приділяє І. Головінський діяльності українських психологів у діяспорі та тим змінам, які відбулися в українській психологічній науці після проголошення незалежности України.

Говорячи про майбутні виклики для сучасної української психологічної науки, І. Головінський порушує низку важливих та актуальних проблем. Зокрема дає об'єктивну оцінку наслідкам Чорнобильської катастрофи та способам реабілітації дітей після неї. Також він говорить про необхідність суто наукових методів у дослідженні проблем психологічної науки, її повну незалежність від політичних ідеологій.

Знаменною є теза І. Головінського про те, що саме психологи як люди, добре обізнані з особливостями людської поведінки, „зроблять внесок у вирішення конфлікту та будівництво мирного суспільства".

Внесок І. Головінського у розвиток психологічної науки є вагомим і незаперечним. Завдяки зусиллям вченого українська психологічна наука інтеґрується у світовий науковий простір.

Оксана Сліпушко,
доцент Київського національного університету ім. Тараса Шевченка

З історії Консульства України на Далекому Сході

В'ячеслав Чорномаз

ВЛАДИВОСТОК, Росія. – Від 2005 року у Владивостоці діє Генеральне консульство України, однак, перше українське консульство на Далекому Сході було створено ще 90 років тому – в 1918 році. Обставини його виникнення пов'язані з буремними подіями тих часів. Після більшовицького перевороту в Петрограді 7 листопада 1917 року на Далекому Сході утворилося двоєвладдя. Більшовики проголосили радянську владу, але органи самоуправління, обрані демократичним шляхом, протидіяли намаганням більшовиків.

Владивосток на початку XX ст.

7-12 квітня 1918 року в Хабаровську відбувся III Український далекосхідній з'їзд, який звернувся до українського уряду з проханням визнати Зелений Клин частиною України на підставі самовизначення народу, який складав там переважну більшість населення.

На початку 1918 року через труднощі зв'язку українські організації Далекого Сходу опинилися відірваними від України й не могли безпосередньо підтримувати стосунки з Центральною Радою. Зараз же після III Українського далекосхідного з'їзду було вирішено послати делеґата до Центральної Ради за вказівками і можливою допомогою. Цим делеґатом було визначено голову Манджурської окружної ради поручника Петра Твердовського.

П. Твердовський прибув до Києва наприкінці травня 1918 року. За цей час в Україні вже стався переворот, внаслідок якого до влади прийшов гетьман Павло Скоропадський. У Києві П. Твердовський зустрівся з керівником Міністерства закордонних справ Української держави Дмитром Дорошенком, якому зробив доповідь про становище українців на Далекому Сході й про їхні потреби. Він також передав Д. Дорошенкові меморандум Манджурської української окружної ради до українського уряду, в якому містилося домагання вимагати від російського уряду визнати далекосхідній Зелений Клин частиною України, призначити українського консула.

12 червня 1918 року в Києві був підписаний договір між Росією і Українською державою про припинення ворожих дій і відновлення залізничної комунікації, якого передбачав призначення в обох країнах консулів для захисту інтересів своїх громадян. Мали бути засновані українські консульства в Курську, Тулі, Воронежі, Пензі, Рибінську, Казані, Саратові, Самарі, Царицині, Астрахані, Баку, Архангельську, Томську, Омську, Тобольську, Владивостоці, Миколаївську-на-Амурі, Харбіні й Ташкенті.

На території Совєтської Росії на посадах консулів затверджувались здебільшого голови громад місцевих українських колоній або особи, рекомендовані цими громадами. Консульські повноваження одержали ті представники з Сибіру, які були у цей час у Києві. П. Твердовський одержав повноваження за підписом міністра закордонних справ Д. Дорошенка виконувати обов'язки консула у Манджурії з осідком у Харбіні. Але фактично він виконував функції українського консула на цілому Далекому Сході, бо консульства у Владивостоці та Миколаївську-на-Амурі так і залишилися лише на папері.

Призначення П. Твердовського українським консулом на Далекому Сході було визнане більшовицьким урядом Росії. Під час переїзду через Сибір, де на той час вже встановилася влада антибільшовицького Тимчасового сибірського уряду, П. Твердовський зустрівся в Омську з його головою П. Вологодським. Тимчасовий сибірський уряд також визнав права П. Твердовського й надав йому право на формування українських військових частин та безперешкодне скликання українських з'їздів на всьому терені Сибіру.

Коли П. Твердовський повернувся до Харбіну, „захват громадянства, як свідчив сучасник, був не до описання. „Нарешті й ми люди", – з задоволенням казали люди, яких ніхто не міг би обвинувати у шовінізмі. Прибуття консула зворушило не тільки українців Манджурії, а усе далекосхіднє українство. Посипались запити, листування, з'являлись поодинокі особи з метою особистого побачення".

В Харбіні було відчинено канцелярію консуляту. Ведення її було доручено українському діячеві ще з передреволюційних часів Степанові Кукурузі. Його помічником був Федір Тоцький. Обов'язки заступника консула виконував д-р Іван Мозолевський, а пізніше – В'ячеслав Пашковський. Незабаром консул П. Твердовський відвідав Владивосток – 16 вересня 1918 року.

2 липня 1918 року гетьман Української держави затвердив закон про українське громадянство, згідно з яким право на українське громадянство отримували й ті українці, які опинилися за межами української держави. Надання документів про українське громадянство стало одним із важливих напрямків діяльности українського консула на Далекому Сході. Разом з тим, на часі стояли питання про визначення політичних позицій далекосхідного українства та його державно-правного статусу.

Наприкінці вересня консул П. Твердовський скликав в Харбіні Всеманджурський український з'їзд, який відбувся 26-29 вересня 1918 року, де вперше було розглянуто українське політичне становище. З'їзд виніс принципові постанови, що визначали позицію далекосхідного українства.

Діяльність консула П. Твердовського зустріла вороже ставлення з боку колишніх царських дипломатів – російського посла в Пекіні та консулів в Харбіні та Хайларі, які не визнавали державної самостійности України. П. Твердовському пощастило уникнути арешту. Він заявив, що не має наміру добиватися виконання консульських функцій і вважає себе лише представником української політичної ради в Манджурії. Але це не допомогло, і лише завдяки вчасному попередженню П. Твердовський встиг вчасно виїхати з Харбіну до Владивостоку.

На початку жовтня 1918 року було перервано українсько-російські мирні переговори, а 3 листопада стався розрив зносин між двома державами і незабаром ці зносини перейшли у стан війни.

П. Твердовський не припинив своєї активности. Незабаром, за його активної участи, було скликано IV (Надзвичайний) Український далекосхідній з'їзд, який відбувся у Владивостоці 25-31 жовтня 1918

(Закінчення на стор. 17)

Про автора:
В'ячеслав Чорномаз – заступник голови Центру української культури „Горлиця", кандидат історичних наук.

З історії Консульства...

(Закінчення зі стор. 16)

року. З'їзд схвалив принципові рішення, які були винесені на Всеманджурському з'їзді, визнав необхідним стати на боці союзних держав Антанти, але закликав, щоб представники тієї групи держав на Далекому Сході, рахуючись з тим, що український нарід виявив свою волю на незалежне існування і що Українська держава фактично існує, визнали цю останню і декларували своє визнання відповідно до законів міжнародного права. Принципову позицію українців по відношенню до місцевої влади було визначено таким чином, що українці підтримають лише ту владу, яка спирається на народ, керується принципами народоправства і визнає право кожної нації на самовизначення, а право українства зазначає окремим актом.

Найвищим органом влади установчого і санкційного характеру для українського населення Далекого Сходу було визнано Українські далекосхідні з'їзди, а органом законодавчого характеру – Українську далекосхідню крайову раду. Виконавчим органом Крайової ради став Український далекосхідній секретаріат.

Ще напередодні з'їзду П. Твердовський розвиває велику активність в справі створення українських військ. У цей час у Владивостоці було організовано 1-ий Український далекосхідній ново-запорожський курінь вільного козацтва.

Однією з важливих проблем була відсутність належного складу співробітників, які знали б китайську урядову мову і мали добре ознайомлення з звичаями дипломатичної служби в Азії. Секретар консуляту С. Кукуруза був сільським вчителем, а його помічник Ф. Тоцький – урядовцем залізниці. Гострою залишалася надалі проблема державно-правного становища консула.

П. Твердовський отримав консульські повноваження від гетьманського уряду Української держави, який вже наприкінці 1918 року було повалено.

Директорія УНР не підтвердила цих повноважень. Проте П. Твердовський не зрікся свого статусу, подаючи себе як уповноваженого України, або як представника українського уряду.

До того ж російські кола і надалі не кидали свого наміру ліквідувати ненависне їм консульство. Й допомогу собі вони знайшли поміж українців, які вирішили скликати з'їзд делеґатів для обговорення діяльности уповноваженого України П. Твердовського, „який зовсім з ними не рахується й штовхає українську громаду на хибний шлях".

З'їзд відбувся 24-28 квітня 1918 року, але на нього прибуло лише 10 делеґатів, які ухвалили „не визнавати П. Твердовського ніяким представником ні України, ні місцевого українського громадянства".

Після цієї акції П. Твердовський змушений був виїхати до Владивостоку. У Владивостоці консулят не працював офіційно, але консул П. Твердовський був у постійних взаєминах з чужоземними командуваннями і дипломатичними представниками.

Незабаром у Владивостоці було отримано наказ з Омська розшукати П. Твердовського і надіслати до Омська. Саме в цей час, наприкінці травня 1919 року, у Владивостоці відбувалася II сесія Української далекосхідньої крайової ради, на якій було схвалено Конституцію національно-культурної автономії українства Далекого Сходу. Сесія винесла рішучий протест проти замахів на українського консула.

20 червня 1919 року було заарештовано вояків українського куреня у Владивостоці та голову Українського далекосхідного секретаріату Юрія Глушка-Мову, а сам курінь розв'язано. Разом з тим місцева влада ухилилась від арешту П. Твердовського. І тільки 10 липня П. Твердовського було заарештовано в приміщенні редакції української газети „Щире слово". Протримавши його два місяці у лазареті як хворого, місцева влада вислала П.Твердовського під вартою до Омська, де його омський уряд негайно визволив.

Український історик Далекого Сходу Іван Світ припускає, що П. Твердовський плянував дістатися через Омськ та Урал в Україну, але про подальшу його долю певних відомостей немає.

І. Світ згадує, що пізніше, десь біля 1926 року, в Харбіні були вістки, що йому вдалося влаштуватися в Омську в якійсь кооперативі.

П. Твердовський був родом з Полтавщини, закінчив Іркутське військове училище. За даними І. Світа, він народився 1879 року, тобто під час описуваних подій мав близько 40 років.

ПОСТАТІ

Ярослав Мичуда любив Україну

Володимир Рожко,
Луцьк

Ярослав Мичуда у 1970-ті роки.

Волинь мала своїх дисидентів, які боролися словом і ділом за визволення України. Ярослава Мичуду, закатованого каґебістами, я знав з часів нашої студентської юности, коли ми вперше зустрілися на студентській науковій конференції. Він жив Україною і, передчасно, на 38-му році життя, згорів за неї.

Народився Я. Мичуда в селі Басів Кут, в родині Андрія і Оксани Мичудів. Тато працював машиністом Здолбунівського депо, мати – прибиральницею. Крім сина, у них були доньки Ганна і Люба.

В школі Я. Мичуда був улюбленим учнем вчителів і друзів. Отримавши блискучу характеристику-рекомендацію, був він зарахований до педагогічного інституту в Рівному.

Восени 1968 року Я. Мичуда проходив педагогічну практику в Здолбунівській середній школі, де не тільки викладав рідну мову і літературу, був керівником 10-ої кляси, а й брав участь в літературному вечорі, присвяченому 130-річчю з дня народження Івана Нечуя-Левицького, організував вечір поезії, на який були запрошені поети з Рівненського педагогічного інституту.

Але вже тоді пильні очі і чутливі вуха стежили за щирим юнаком. Незадовго до випускних іспитів в інституті інформатори вже повідомили управлінню КГБ про цього „націоналіста" і дисидента. Одначе, йому було присвоєно кваліфікацію вчителя української мови і літератури.

Після інституту Я. Мичуда працював кореспондентом Радивилівської районної газети „Прапор перемоги", в якій друкував поезії. У 1970-1973 роках був науковим працівником музею „Козацькі могили" в селі Пляшевій.

Недільного червневого ранку я разом з друзями з Луцька, Рівного, Крем'янця побував в Михайлівській церкві перед входом до підземелля. Екскурсію проводив Я. Мичуда. І раптом чарівною музикою забриніли слова його нового вірша:

Підземний вхід
в холодній сірій млості
Веде у ту гробницю кам'яну,
Де наших предків черепи і кості,
І натягалась тиша у струну.
Ідіть туди,
схиліть чоло в мовчанні,
Хай серця шал передає думкам.
Не ви тут перші і не ви останні,
На віки вічні слава козакам!

Платня в музеї була малою, і Я. Мичуда став викладачем рідної мови і літератури в місцевій школі, але одна з колеґ зробила все, щоб видалити з школи „націоналіста".

16 жовтня 1973 року Я. Мичуду звільнено з школи, і він з допомогою своїх друзів влаштувався кореспондентом молодіжної газети в Луцьку, де працював один рік, до 11 червня 1975 року. За цей час надрукував лише кілька статтей і одну з них – про заповідник „Козацькі могили". Тривали брежнєвські часи „закручування" гайок, і Я. Мичуді в Луцьку не могли забу-

(Закінчення на стор. 20)

До уваги кандидатів на американське громадянство

Починаючи від 1 жовтня 2008 року, кандидати на американське громадянство, які вислали свою аплікацію після цієї дати, або висилатимуть її в майбутньому, матимуть дещо складніший іспит. Нові 100 запитань, крім таких запитань, як „хто" або „що", включають запитання „чому" і „що це означає", а на них важче відповідати.

Щоб допомогти таким кандидатам, Інформаційне бюро Злученого українського американського допомогового комітету (ЗУАДК) влаштовує курс з підготування до іспиту на американське громадянство, який почнеться 6 березня і триватиме до 8 травня. Лекції відбуватимуться у приміщенні ЗУАДК. Адреса: 1206 Cottman Ave., Philadelphia, PA 19111. Курс безкоштовний. Реєстрація – 20 дол. (включає книжку та інші потрібні матеріяли). Зголоситися можна на число телефону: (215) 728-1630 від понеділка до п'ятниці від 9-ої год. ранку до 2:30 год. по полудні.

Кандидати, які мешкають поза Філядельфією в США, можуть одержати пакет згаданого курсу, виславши чек на 25 дол. на адресу: United Ukrainian American Relief Committee, 1206 Cottman Ave., Philadelphia, PA 19111.

Інформаційне бюро ЗУАДК

НОВИНИ МИСТЕЦТВА І ЛІТЕРАТУРИ

Незабутий біль однієї прем’єри

Оксана Шараневич,
Парма, Огайо

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК. – Вулицю, на якій 17 листопада 1943 року були розстріляні борці за Україну, названо вулицею Страчених, а до 60-річчя страти, у день Святої Покрови, було відкрито пам’ятник.

Скульптор Володимир Довбанюк і архітектори Олег Козак та Орест Кос втілили в пам’ятнику останню мить страждань розстріляних борців. Серед них – районний провідник ОУН Микола Гундзяк, зв’язковий ОУН-УПА Мирослав Штуняк, член крайового проводу Дмитро Лепкий, військові референти Михайло Лупипсів, Іван Долішній, Василь Бобрицький, організатор підпільної друкарні Ярослав Бибик.

Двометрова бронзова скульптура, в обрисах якої можна побачити постать людини з закладеними назад руками, схиленою головою і підкошеними колінами, символізує трагедію боротьби, а два чорні пілони-світильники – кулі, що вп’ялися в їхні серця.

Невтомний час не в силі стерти
Акорди пам’яті святі,
В скрижалях часу і по смерті
Живе симфонія душі...

(Г. Сав’як
„Стежиною Барнича“)

На відкритті пам’ятника про цю трагедію згадували очевидці Дарія Децик, довголітній в’язень сталінських таборів, заступник міського Товариства в’язнів і репресованих Петро Гандера, дочка ростріляного 24-річного вчителя Олекси Маланюка, Оксана Маланюк, яка мала тоді два тижні від роду.

Звичайно, звучала „Вічна пам’ять“, були сльози. То в черговий раз за своїми синами-героями плакала Україна.

Вулиці міста помітно змінилися від 1929 року, коли ними ходив молодий, сухорлявий, енерґійний, дуже завзятий чоловік, „професор на колесах“, як любовно називали Ярослава Барнича (а це був він) його учні.

Народжений 30 вересня 1896 року в родині вчителів у селі Балинці біля Коломиї, він увібрав у себе мудрість батьків, красу природи рідного краю. І вже перші кроки на ниві музики зробив, навчаючись у Коломийській гімназії. А першим твором, яким дириґував 13-річний гімназист, була „Наталка Полтавка“ Миколи Лисенка.

У 1914 році 18-річний Я. Барнич вступив до лав Українських Січових Стрільців. Вишкіл, участь у боях, перебування з стрілецькими частинами на Закарпатті і, нарешті, у 1916 році – Збірна станиця УСС-ів у Львові. Він потрапив в саме серце національно-культурного життя Галичини – театр Товариства „Руська бесіда“.

За короткий час молодий дириґент дістав широке визнання серед галицької публіки. Але юнак вдосконалював свою майстерність у Відні і Берліні, в Ужгороді і Львові, а в Станіславові у різних місцях: в семінарії Сестер-василіянок, державній Українській чоловічій гімназії, жіночій гімназії Українського педагогічного товариства, Музичному інституті ім. М. Лисенка, Вищій музичній школі ім. Фредеріка Шопена, Станіславівській духовній семінарії, на репетиціях хору „Боян“. У Станіславові минали довгі роки його плідної педагогічної, композиторської й творчої діяльности, включно до 1941 року.

Видатним явищем його творчости, поряд з іншими музичними творами, є оперети „Дівча з Маслосоюзу“, „Шаріка“, „Пригода в Черчі“, „Гуцулка Ксеня“. Вже самі назви оперет свідчать, що їх темою була тогочасна дійсність – події відбуваються у Карпатах та Закарпатті, герої – мешканці гір – гуцули, січові стрільці, сільська молодь.

Після тріюмфального показу оперети „Дівча з Маслосоюзу“ в 1934 році у Львові та станіславівському „Соколі“, яка зачарувала глядачів прекрасною музикою, заснованою на гуцульських фольклорних джерелах, а також грою Олени Бенцалевої, Ольги Рубчакової та інших, з’явилася нова оперета, до якої довго добирали назву.

Цим разом він писав музику та лібретто на тексти пісень Юрія Шкрумеляка, а назву дав з пісні Левка Лепкого „Шаріко, Шаріко, дівчино...“.

Отак на світ з’явилася славна „Шаріка“. Ю. Шкрумеляк про це:

Шаріко, Шаріко, зіронько,
Впала ти нам усім в серденько,
Впала ти нам і зранила ти нас...
Ах, болить, болить серденько
В ночі чарівний час.

Звісно, оперета не розповідає про визвольні змагання Січових стрільців – жанр є жанр. Але вона розповідає про надзвичайне покоління, яке

„І до шаблі, й до забави,
До кривавої розправи
Сміло йде у бій“.

Наші УССи часто під час постою в Карпатській Україні, в Хусті, заходили до змадяризованого „русина“, дуки Деркача (це другий варіянт змісту), щоб подивитись на дівчину, яка чарувала юнаків своєю красою, Шаріку. Під впливом наших героїв Деркач, а Шаріка – під впливом свого коханого поручника УСС Степана – повертаються до своїх предків-українців.

У кожну свою оперету Я. Барнич вміло вплітав національну ідею, її ж несли юні герої, герої не тільки здобувати жіночі серця, а ті, про яких сказано в багатющій творчості і зокрема у пісні Ю. Шкрумеляка „До бою...“:

До бою, до бою
Батьківщина кличе нас.
До бою, до бою
Пора, пора, слушний час.
Йди, стрільче,
борися за рідний свій край,
За нього в потребі
життя ти віддай!

Оперета не сходила зі сцени впродовж чотирьох років, даруючи Галичині чарівні пісні, гострий, дотепний український гумор, комічні ситуації, ліризм і теплоту почуттів. Та з приходом більшовиків оперети Я. Барнича були заборонені.

По відході одних „визволителів“ у наш край прийшли другі, і німецько-фашистський чобіт топтав усе, що було українське. Однак, театр у Львові, Станіславові зберігся за німців вповні, бо вони збагнули, що це була творча одиниця, яку тоді було небезпечно зліквідовувати. У театрах працювали надзвичайно талановиті актори, а оперети, музичним керівником яких був Я. Барнич, нічим не поступилися тим, які йшли в столичних театрах Німеччини.

Не можу випустити з біографії Маестра того, що саме він у 1940 році заснував знаменитий, відомий всьому світові Гуцульський ансамбль, яким і сьогодні гордиться Прикарпаття, хоч ще дуже мало вшановує засновника, адже з 1944 року, як ім’я, так і весь творчий доробок, який зберігся, були заборонені.

Та все потаємне рано чи пізно стає відомим. Через більш як 60 років заборонена „Шаріка“ знову неподільно заволоділа серцями глядачів, які вщерть заповнили залу театру імени Марії Заньковецької 25 листопада 1995 року. І були тут ті, хто пам’ятає мелодії Я. Барнича як голос своєї юности, ті, хто чув оркестр Львівської оперети під орудою маестра, родичі композитора, і всі чесні люди, завдяки котрим він знову посів належне місце в українській музиці.

А ще на батьківській прем’єрі, вже у вільній Україні, була присутня схвильована до сліз дочка Ірина Барнич-Дубас, яка любовно доглядає батькову могилу у Пармі на цвинтарі св. Андрія.

Та була колись ще одна прем’єра „Шаріки“, яка ввійшла в історію України з сумним епітетом – кривава.

13 листопада 1943 року театр імені І. Франка у Станіславі переповнений і не лише мешканцями міста, але й молоддю з довколишніх сіл і міст. Оперета „Шаріка“ – улюблена й знана нашій публіці по цілій Галичині.

Легка музика, бадьорі маршові партії хору, а головне – цікаве, насичене вояцьким гумором лібретто „Шаріки“, яке змальовує побут усусусів в Карпатській Україні в час Першої світової війни. Публіка слідкувала за ходом вистави, захоплено зустрічала на сцені Січових Стрільців. Могутньо й бадьоро линула пісня другого акту „До бою, до бою, Батьківщина кличе нас“.

У цей момент на сцену вбігли двоє ґестаповців, спрямували автомати на глядачів і закричали: „Жінки і діти геть з театру!“. У залі замішання, крик, плач. Театр оточений військом. Залишилися тільки чоловіки, незважаючи на вік. Трагедія почалася обшуком чоловіків і самої залі.

Аґент польської поліції знайшов між третім і четвертими рядами крісел згорток зі зброєю, набоями та ручну гранату. Це було підкинено провокатором, щоб

(Закінчення на стор. 24)

НОВІ ВИДАННЯ

Історія в текстах групи „Яра“

„В іншому світлі“, антологія української літератури в англомовних перекладах Вірляни Ткач і Ванди Фипс, видавництво „Срібне слово“, Львів, 2008.

Ця антологія має неправильну підназву. Бо ні в якому сенсі не є це антологія української літератури. Вона не відображує ніякого конкретного періоду української літератури чи конкретного літературного процесу. Є це, насправді, історія в текстах театральної Мистецької групи „Яра“, яку створила Вірляна Ткач. І цю антологію треба розглядати як театральний матеріял.

Але В. Ткач хоче, виглядає, щоб оцінювали цю антологію з літературної точки зору. Тож я коротенько гляну на добраний матеріял та на переклади з літературної перспективи. По-перше, в антології поміщено цілий ряд авторів, які вже сьогодні знаходяться поза літературним процесом, або які надто слабі, щоб бути в якій-небудь літературній (я підкреслюю: літературній) антології. А це – Микола Рябчук, Лариса Недіна, Оксана Батюк, Анька Середа, Сергій Лавренюк, Вікторія Стах, Антонія Цвіт, Тарас Лучук та інші. По-друге, перекладам В. Ткач і Ванди Фипс властива подекуди описовість, тобто вживання більше слів, ніж потрібно; подекуди треба було б підтягти ритм ближче до оригіналу, подекуди переклади надто віддалені від оригіналу, наприклад вірш Свідзінського –

Страшно, кажу я, на думку,
що в постаті звіра ходив я.
Страшно – нащадок мій каже –
що був я колись чоловіком.

Отже, вірш цей перекладений вкрай невідповідно:

Terrifying – I was once an animal.
Terrifying – my descendants will say,
I was once a human being.

Але є й місця, коли переклад кращий за оригінал. Наприклад, незугарний рядок Л. Недіної „подушка назавжди заарештувала твої пахощі“ перекладений елеґантно: „the pillow has forever captured your scent“.

Але я все таки вважаю, що цю антологію треба розглядати з театральної точки бачення. Бо, як казав Лесь Курбас, режисер може взяти звичайну газетну статтю і зробити з неї добру виставу. І це правильно. і в цій перспективі все навпаки: не має значення, чи дібрані автори сильні чи слабі поети, важливим є те, чи їхні тексти надаються до сценічного перевтілення та чи відповідають вони особистим візіям режисера, в даному випадку В. Ткач. Не має значення, чи переклади надто описові, навпаки, – описовість потрібна, щоб донести слово і зміст зі сцени до слухача. Не має значення, чи ритміка перекладу відповідає оригіналові, бо ритміку накидає сценічне дійство. І в цьому сенсі переклади В. Ткач і В. Фиппс – ідеальні.

Основну і найважливішу частину антології становлять сильні поети, а це – Тарас Шевченко, Павло Тичина, Леся Українка, Володимир Свідзінський, Богдан-Ігор Антонич, Олег Лишега, Микола Воробйов, Оксана Забужко, Василь Голобородько, Віктор Неборак, Ігор Римарук, Сергій Жадан та інші. Їхні тексти перекладені добре з театральної й літературної точки бачення. Хоч з проблемою так званих „неперекладних“ авторів чи текстів перекладачі не цілком впоралися.

Найкращим прикладом тут є П. Тичина. Його цикл „Замість сонетів і октав“ перекладений вдало, бо він особливо драматичний і форма його простіша. Але його ж „Пастелі“ не піддалися відповідному літературному перекладові. Вони, як і ціла збірка „Сонячні клярнети“, досьогодні осталися неперекладними й не перекладеними успішно.

Мені особливо подобалися розділи замовлень, леґенд, колядок, народних пісень і дум. Тут добрані оригінальні й унікальні матеріяли. Але знову натрапляємо тут на ту саму проблему „неперекладности“. Бо для таких здрібнілих слів, як „сонечко“, „голубонько“, „радонько“, чи чудових народних висловів, як „водичко-ярданичко“, „всьика мерза“, „ясне-красне“, – перекладачі не знайшли добрих відповідників в англійській мові. Та це в даному випадку не важливе, бо в дійстві головну ролю перебирала мелодія.

Треба конче відзначити дуже добру редакційну працю над антологією Ольги Лучук. Крім трьох передових статтей, в антології є ще чудово опрацьований розділ біографічних довідок та покажчиків: довідки про авторів, довідки про перекладачів, біографічні довідки, покажчик імен, покажчик літературних творів та покажчик дійств і подій.

Підсумовуючи, відзначу ще раз, що антологія ця є історією Мистецької групи „Яра“, вона сьогодні вже є також документом дуже своєрідної діяспорної доби, яку створила В. Ткач.

Богдан Бойчук,
Ґлен-Спей, Ню-Йорк

Зразок майстерности

Ганна Черінь

Анатолій Бортняк. „Вдих і видих“. Двострофи. Вінниця: О. Власюк, 2008. 168 ст.

Нова книжка талановитого поета, що невтомно шукає нових форм – і нового змісту. Цим разом – це двострофи, кожна строфа з чотирьох рядків вигостреної й сконденсованої точности. Здається, немає зайвого слова, але які наснажені ці добірні слова! Яке потужне винахідництво високовольтного оновлення змісту і форми. А ще й до того – книжка видана ошатно, компактно. Я приглядалась, чи нема яких „технічних“ помилок – і не знайшла.

Найперше – що сказати про ритміку? Критерії тепер змінилися. Звичайно, традиційне сортування на ямби, хореї та амфібрахії нібито зберігається, проте, поряд із „чистим“ ямбом чи добірним анапестом, сучасні поети могли б дошукатися й до пеонів, диямбів і дипіріхіїв, – але зізнаймося: кому вони тепер потрібні? Вони ж так принесені з грецької й латинської метрики, де наголоси цілком інакші, а кінські копита в марші зовсім інакше цокають, ніж у козацьких бойових походах. Захід вже давно це здав в архів, а тепер творить такі аритмічні віршилища, що не продовжать вони законів Гомера й Верґілія...

Новотвором А. Бортняка часоплин приносить нові ритми, в яких відчуваємо і аванґардний поступ, і традиційну українську мінорність. Можна експериментувати в паліндромах („А воля ялова“ – або „Нема до волі волі“...). В останньому зразку, крім внутрішнього паліндрому, є ще й „внутрішній“: „Нема доволі волі“. У Бортняка і слово „мати“ грає нову ролю: „мати“ значить – чимсь володіти, щось мати. А звідси й „материзна“ поряд з, може, не зовсім заслуженим терміном „батьківщина“.

Головне спрямування збірки – Україна і її майбутнє. Тема не нова, але А. Бортняк її висвітлює зовсім по-новому. На ст. 38 він гірко дорікає тим, що тільки й роблять, що слізно прохають Бога зберегти Україну. „Стомився вже Бог натякати, що не тою дорогою йдеш!“. Каже поет, що йому не голова болить, а вся Україна. „Цвірінькаю, але не покидаю батьківщини“... – „І ви не покидайте!“ – хочеться викрикнути читачам... Але де ж вони, ті читачі? Гірко стверджує поет, що тепер „один читач на сто поетів... А мова ж – наше життя... І поки нас не об'єднає мова, не будуймо недосягних меж“. (ст. 46).

На цім місці треба навести болючий вірш „Іврит“:

Радію і сумую над івритом,
І не тому, що слух чарує мій,
А що безцінним скарбом
родовитим
Він у пітьмі добутий віковій.
Піднявши
з-під непам'ятної брили,
Не у прадавних мітах – наяву
Євреї мертву мову воскресили,
А ми ж бо умертвляємо живу.

Ой, болить таке читати! Або це передбачення:

Не мономах, а монохам
До того йде, щоб хамська мова
У нас державною була...

Заглядаючи в історію Росії, поет кепкує з „величі“ Петра І, що „прорубав вікно в Европу“. Пуантою вірша на ст. 37 він приколює: „Порядні люди ходять через двері“.

Розвінчуючи „популярність“ Олександра Пушкіна і Михайла Лермонтова, насаджену російською мовою в Україні, А. Бортняк запитує: невже він (Лермонтов) „ганявся навіженцем за кволим, неозброєним чеченцем?“.

Дістається й О. Пушкінові: „Сатана лукаво прикидається пророком“... Мені прийшли на думку слова покійної мучениці Олени Теліги, що ненавиділа О. Пушкіна за його „мистецьку“ поміч у винародовленні української мови: „Смирись, Кавказ!“.

Натомість правдолюбець Тарас Шевченко закликав: „Борітеся – поборете!“. Зазвичай стриманий щодо нецензурних висловів, А. Бортняк не цурається лаяти „російськими компліментами“ „царицю-шлюху“ і не творців, а потворців, і мистецький „хист, що пре із матні“. В Україні рясно відзначаються почесні „дні“, в тім числі – 8 березня, День українського кіна.

А. Бортняк відзначає цей „день“ на ст. 25: „Перевертаються у трунах Довженко та Миколайчук“. Презирство поета падає на прислужників сучасних вельмож: „Ти не заслужений діяч, а вислужений тільки“. Є чудове слово – народний. Шевченко – не заслужений (вислужений?) – а таки Народний Поет! Беру на себе сміливість, що А. Бортняк – також народний поет, що вміє різати правду в вічі.

А. Бортняк звертає увагу на особливу категорію віршунів –

(Закінчення на стор. 23)

Ярослав Мичуда...

(Закінчення зі стор. 17)

ти його національну свідомість. Він був змушений залишити Луцьк і переїхати до Рівного, де жив у батьків, працював столяром в драматичному театрі, збивав поштові скриньки для пакунків, а незадовго до своєї трагічної смерти перейшов на працю до місцевого колгоспу в Басовому Куті.

Наукова конференція, присвячена 360-ій річниці початку Визвольної війни 1648-1654 років, проходила 2008 року на свято Покрови Богородиці. Ми з колишнім директором Національного історико-меморіяльного заповідника „Поле Берестецької битви" Павлом Лотоцьким сиділи на лавочці перед Свято-Георгіївським храмом в Пляшевій, спостерігали посвяту учнів в козачата та вели розмову про незабутнього нашого друга Я. Мичуду. „Ми його забути не маємо права", – сказав мій співрозмовник. І розповів, як кагебісти з Рівного і Радивилова намагалися зробити з працівників музею своїх „стукачів", ставили таємні мікрофони, щоб прослуховувати екскурсії, розмови між працівниками і друзями.

– Одного разу, – згадує П. Лотоцький, – приїхав відомий своєю ненавистю до українства полковник КҐБ і наказав мені передати ключі від храмів і музею. З ним було ще двоє помічників. Не було їх кілька годин, а коли вони поїхали, ми з Я. Мичудою прийшли до висновку, що „жучки" вже розставлено, тому наші екскурсії мають бути дуже обережними. Один з провокаторів почав працювати в музеї доглядачем. Він напав на Я. Мичуду і металевим предавнім ключем бив його, вигукуючи, що буде робити так з усіма націоналістами.

А я пригадав нашу зустріч в Луцьку, коли Я. Мичуда працював у молодіжній газеті. Ми сиділи на лавочці в парку ім. Лесі Українки.

На алеї з'явився каґебіст, якого я знав з попередніх викликів та співбесід. Нас він проколов колючим поглядом, а я посміхнувся і промовив:

– Добрий день, товаришу Толкачов. Ви, напевне, нас розшукуєте?

Каґебіст зніяковів, він не чекав на таке зухвальство, а Я. Мичуда, не знаючи, хто перед нами, промовив: „Це твій знайомий? Познайом нас". Я відповів: „Він сам з тобою познайомиться".

Через деякий час Я. Мичуда сказав мені: „Ми вже познайомилися...". І розповів про виклик до КҐБ, де брутально поводився з ним Володимир Толкачов і його співпрацівники.

Після побиття обірвалося життя Я. Мичуди. Я прийшов з викладачем Рівненської духовної семінарії Сергієм Колотом.

Ми вирушили шукати його могилу. Нам на допомогу прийшов друг його дитинства Микола Дорош, який повів нас до матері Ярослава – Оксани Микитівни. Вона давно на пенсії, живе з дочкою Любою та її родиною, старша дочка Ганна живе в Костополі і там має свою сім'ю.

Ми пішли на місцеве кладовище. На могилі Я. Мичуди – пам'ятник з чорного мармуру з викарбуваним портретом. На нас дивилися його привітні очі, і здавалося, вони ніби промовляють про радість зустрічі через буремні і довгі роки.

Natalia Kudryk
Clinton, NJ

Victoria Mosuriak
Morris Plains, NJ

Solomia Pylypiw
Randolph, NJ

Andrea Kolinsky
Newington, CT

Christina Sawchuk
Scarsdale, NY

Спілка Української Молоді в Америці
має шану запросити Вас з родиною на

Баль Дебютанток СУМ

який відбудеться
в суботу, 14-го лютого 2009 р.
Sheraton Parsippany
199 Smith Road Parsippany, NJ
Орхестри: "Ворони" і "Грім"
Презентація Дебютанток
година 7:00 вечора
Бенкет після презентації дебютанток
Баль від 9-тої вечора до 2-ої ранку
Вечірній одяг обов'язковий

Khrystyna Babyn
Hastings on Hudson, NY

Larysa Szafran
New Hartford, CT

Oksana Holich
Jersey City, NJ

Jessica Odomirok
Stony Point, NY

Martha Wislocki
Yonkers, NY

Katherine Petryczka
Yorktown, NY

Alexandra Nahorniak
Gillette, NJ

Модерн як пошук і як ідеологічна зброя

ДНІПРОПЕТРОВСЬК. – Театри міста спробували здивувати глядачів модерновими виставами.

Кожен має право сприймати чи не сприймати модерн у літературі, образотворчому мистецтві чи у театрі. З'явившись як поняття наприкінці XIX ст., модерн з часом трансформувався в інші стилі, й ті мистці, які продовжували прагнути все нового й нового, стали називати себе неомодерністами, постмодерністами, та все одно реформаторська чи революційна сутність модерновости залишалася і залишається тією ж: несподіваність ефектів, лаконічність форм, акценти на окремих структурних елементах.

Саме створенням такої вистави „Дама з камеліями" у Дніпропетровському академічному театрі опери і балету наприкінці року зайнялися Заслужений артист України Олег Ніколаєв та Заслужені діячі мистецтв України дириґент Володимир Гаркуша і хормайстер Валентин Пучков-Сорочинський. Хоч вистава за формою, можна сказати, синтетична, все ж постановники жанр зазначили так: балет на музику Джузепе Верді за романом Олександра Дюма. Чому такі складнощі? На сцені бачимо у різних співвідношеннях у часі та просторі балетну трупу, трьох солістів опери та хор театру, і все дійство – у музичному супроводі повного складу оркестри.

Чи готовий глядач зрозуміти те, що відбувається на сцені? Доречно навести думку відомого теоретика театру Віталія Ковалевського: „Актор (як і режиссер) повинен працювати на свого глядача, тобто створювати таке мистецтво, яке сприяє розвиткові того глядача, а якщо це не відбувається, то тим гірше для глядача, а не для мистецтва. У такому випадку він іде в інший театр".

Розуміючи це, керівництво театру перед початком вистави роздало глядачам анкету з проханням після спектаклю висловити свою думку. Я спробую висловити власну думку про показане зі сцени.

Перш за все, оркестра працювала бездоганно. Я відвідав поспіль дві прем'єрні вистави, тож мав радість слухати оркестру, якою дириґували і Володимир Гаркуша, і Юрій Пороховник. Це поцінували гідними оплесками глядачі.

Солісти опери теж не схибили жодною нотою. Це стосується і ролі Віолети (Олена Бокач та Оксана Григоренко), і ролі Альфреда (Олексій Сребницький та Сергій Гомон), і ролі Жермона (Олександер Сергєєв та Олександер Прокопенко). Їхні, так би мовити, балетні „двійники" Олена Печенюк та Юлія Набатова, Владислав Лоленко та Євген Кучвар, Юрій Войников та Антон Сигидін теж працювали вельми професійно.

Сцена із вистави „Дама з камеліями".

„Академічний хор театру, крім співу, виконує у виставі функцію кордебалету" – зазначено у програмці до вистави. Отут, мабуть, автори тексту трохи перебрали – у свідомості пересічного глядача „кордебалет" притаманний вар'єте, де стрункі дівчата, вишикувані „у ниточку", танцюючи, синхронно і спокусливо підкидають довгі ніжки до стелі (згадаймо клясику – „Мулен Руж" у Парижі). От, прочитавши такий у програмці, глядач очікує, що у виставі поважні гості в столичних сальонах теж будуть підкидати ноги до стелі. Втім, хор, співаючи, усе ж трохи ходив сценою. А спів – чудово!

А чи було у прем'єрній виставі щось не так? У „Дамі з камеліями" балет не виглядає носієм основної естетичної інформації, а начебто засобом візуальної ілюстрації до музики Джузепе Верді та до вокальних партій у чудовому виконанні. Ефектні пірурети Жермона, котрі „ілюструють" його переживання, не завжди здаються доречними, часто відволікають від адекватного сприйняття дії.

Сцена з вистави „Синдром паралельности" (в центрі – режисер Антон Овчинніков).

Саме у дні перших прем'єрних вистав „Дами з камеліями" на Дніпропетровськ наче з неба впав ще один ґастрольний модерн з назвою „Синдром паралельности" – сучасна балетна вистава за мотивами Габрієля Ґарсія Маркеса у постановці режисера Антона Овчиннікова. Уся „філософія" вистави (яка – без жодного слова!) – у парадоксальності центрального образу дівчини, що пише на стінах: „Очі блакитного собаки", бо вона, божевільна, живе в іншому, паралельному, світі. Відомо, що деякі реальні лікарі-психіятри, які кілька років попрацювали у будинку для божевільних, самі починають стверджувати, що нормальний стан людини – саме ненормальний, а неадекватність та шаленство то норма. Не хочу вдаватися до дискусії, що є нормою у сучасному суспільстві (в тому числі, українському), краще подивімося на сцену. Бачимо кілька медичних працівників, які під керівництвом лікаря (його танцює сам А. Овчинніков) спочатку діягностують „пацієнтів"-артистів на сцені, а потім спускаються у глядацьку залю і намагаються продемонструвати, що глядачі – теж божевільні!

Надалі Героїня (танцює Олена Чучко) – це ота божевільна дівчина – більшість часу вистави проводить, сидячи чи лежачи на підлозі, невтримно дивлячись на ліхтар „Летюча миша" – ото у неї й „усе світло у віконці" життя. Щоправда, її спробували лікувати шоковими методами, але вона знову лягла біля ліхтаря. Нічого не змінилося. Переміг синдром божевілля.

Безумовно, запам'ятається, що усі актори на сцені були босі (це так тепер модно, це – ознака „сучасності" в театрі). А ще запам'ятається, що музичний супровід, хоч, начебто, і сучасний, але мало, надто штучно поєднаний з психологічними аспектами дійства.

У жовтні в Дніпропетровську широко анонсували гастрольну виставу „За двома зайцями" за клясиком української літератури Михайлом Старицьким. Цей драматурґічний шедевр мали представляти українські актори, які працюють в антрепризі російського театру „Арбат". Виявилося, що й клясика-драматурга можна представити недолугим бевзем.

Для цього знадобилося лише два „засоби": по-перше, режисер-постановник надто вільно почувався у тексті п'єси; по-друге, актори імпровізували до такої межі, що глядач забував про ориґінальний текст драматурга і слухав примітивні витребеньки виконавців ролей.

Тобто, за фабулою це начебто і „За двома зайцями", і дійові особи саме ті, яких запропонував М. Старицький, але ж слова чуємо якісь, м'яко кажучи, дивні, не М. Старицького, а сучасний молодіжний жарґон.

Якби я був онуком М. Старицького, то звинуватив би режисера-постановника Олександра Кузьміна у неповазі до діда і потягнув би до суду за порушення авторського права українського драматурга-клясика. А у програмці зазначено, що О. Кузьмін отримав „головну театральну премію міжнародного фестивалю в Алма-Аті, Казахстан". Казахам було не просто повністю збагнути тонкощі українського гумору М. Старицького, а на українські театральні конкурси це дійство не пропонувалося.

Зрозуміло, чому ця особа взялася за паплюження саме українців, а не казахів: театр „Арбат" – московський, і ми знаємо, починаючи з 1991 року і донині, як Москва „любить" Київ. Таким чином, ганебним спектаклем дніпропетровським глядачам навіювали думку про неповноцінність українців точнісінько таким робом, як це роблять „Вєрка Сердючка" та „Кролики", які відпрацьовують російські гроші.

Кульмінацією дійства був епізод, коли відома в Україні акторка Руслана Писанка в процесі виконання ролі Проні Прокопівни зійшла зі сцени у глядацьку залю, спокушаючи чоловіків своїми „великими формами", масними словами та непристойними жестами.

Руслана Писанка в ролі Проні Прокопівни у виставі „За двома зайцями".

Ну що ж, є модерн і є модерн. Одна справа, коли художнику не вистачає традиційних, де в чому застарілих засобів, аби сказати своє слово у мистецтві, і він творить нове. Інша – коли мистець послуговується правилом „нехай гірше, аби інше" і розпочинає штучно впроваджувати щось нове, чого до нього ще не було. А є ще й такі „новатори", які виконують ідеологічне завдання за гроші.

Володимир Єфимов

Поетична творчість наших читачів

Невідомим героїням

Хто ти така, жінко-героїне?
Чи лицар ти на білому коні,
Що змія має подолати?
Чи, може, воїн ти із зброєю в руці,
Що рідний край готова захищати?
О, ні! Ти просто – жінка, мати і дочка,
Чутлива, ніжна і тривожна,
З любов'ю в серці й відданістю материнству
І в цьому – ти непереможна!
Ти із посвятою жила для друга свого і дітей,
Життя своє сплела в вінок молитви і надії,
Ти не чекала нагород ані признань,
Просила Бога, щоб здійснились спільні мрії.
Відважно, із піднесеним чолом,
З гіркою долею не раз змагалась,
Ти, наче страдниця незлічених терпінь,
Зневірі рідко піддавалась.
Ти Берегиня чада свого й роду,
Ти як звено єднань численних поколінь,
Ти вічних цінностей світило ясне,
Ти, жінко, серед наших героїнь!

Ірена Чайковська-Павлів,
Монреаль, Канада

На з'їзд гімназійний ще будем спішити

Серед численних імпрез на Союзівці є вже чимало традиційних, котрі мають свій власний організаційний почерк, свою особливу атмосферу – таку, сказати б, дуже українську, світло-журливу емоційну ауру, в котрій усі учасники почуваються єдиною родиною. До таких імпрез належать і з'їзди колишніх учнів українських гімназій у повоєнних таборах Ді–Пі в Німеччині. З якими саме почуттями вони збираються на свої з'їзди, з якими надіями роз'їжджаються по домівках – про це допоможе нам скласти певне уявлення нижче вміщений вірш Миколи Ставничого – колишнього учня і матуранта української гімназії в Карлсфельді біля Мюнхену.

... Ось їду і думаю –
На з'їзд гімназійний ще будем спішити
Аби зустрічати там друзів старих
Чи Бог нам дозволить ще жити.
Тож прошу вас, друзі мої,
Уваги коротку хвилину –
Послухайте, прошу, про дні молоді
Пісню цю, може, мою лебедину.
Як оцінка мого віршування
Випаде мені гостра,
То тихо лише скажіть мені:
Квоускве тандем абутере,
Миколо, пацієнція ностра.
(Як довго ще надуживатимеш,
Миколо, нашої терпеливости)
Чи пам'ятаєте, друзі, часи повоєнні
Як ми ще такі були молоді,
І що робити далі в житті –
Не були дуже певні.
Минає років шістдесят і два,
Як в шкільній лавці ми сиділи
І вчились, щоб піти у світ
Стежками вже людей дозрілих.
Директор наш, мов батько дітям,
Поради добрі подавав,
На нашу життєву мандрівку
Розумно нас підготовляв.
І професорів мали ми
Таких, що добре нас учили,
На дальші студії й труди
Підставі добрі залишили.
Щоб пам'ятали ми завжди
Куди тільки не підем:
Квісквіс аґіс, прудентер аґас
Ет респіце фінем.
(якщо щось робиш, роби обережно,
і думай, який буде вислід).
І розійшлися ми по світі
Шукати щастя-долі
А початок тому дала гімназія
На Карловому полі.
У руки іноді береш
Старий альбом з полиці
І думаєш – сьогодні де ж
Ці молоденькі лиця?
Такі всі милі, дорогі
Усі ті Стефки й Славки
Романи, Нелі і Петри,
Галини, Люби й Дарки.
І кожний рік з'їжджались ми
Щоб знову друзів тут зустріти,
Пригадуємо добрі старі часи,
Як ми були ще майже діти.
І думаєш: хто ще
Приїде цього року
Кому з приємністю скажу:
„Ти виглядаєш ще нівроку!"
Та й похвалитися, що знов
Ми в Україні побували,
Ходили знов по тих стежках
Дитячі ноги де ступали...

Мене чекали батько й мати

Я постійно читаю „Свободу", а коли до краю посилаю пакунок, то обов'язково в ньому є місце для „Свободи". На Україні також читають „Свободу" з зацікавленням.

В час перебування впродовж 16 років в США, вперше відвідав Україну, де мій брат Миколка написав вірш про нашу зустріч. У ньому є такі рядки:

Старий батько, старенька мати
Чекають сина біля хати:
„То скільки років нам чекати?
Обличчя стали забувати!
За п'ятдесят йому вже років.
Мабуть, тяжких зазнав уроків.
Чекати вже не маєм сили,
Бо нас чекають вже могили
Шістнадцять років із життя
Не бачили своє дитя.
У нього вже своя сім'я,
Але для нас він – немовля.
Бог дасть, здійсниться наша мрія,
Не згасне наша в тім надія,
Щоб врешті син зайшов до хати,
А там вже можна й помирати.

Володимир Кривий,
Іст-Бріджвотер, Масачусетс

Добре відомий у Філядельфії церковний хор співає вже 19 років

В хорі Української євангельської церкви у Філядельфії співають 40 осіб. Його заснував Володимир Яремчук у 1990 році, невдовзі після свого приїзду до Америки. Сталося це з потреби – у церкві саме готувалося весілля, а співати обрядові пісні було нікому. В. Яремчук у Львові керував музичним ансамблем, тож запропонував свою допомогу і до весільного дня згуртував і підготував хор. Тепер у хорі є молоді керівники – Павло Пристацький і Андрій Кравчук, обидва з музичною освітою. Як і В. Яремчук, вони грають на музичних інструментах. Хор співає не тільки на церковних відправах, його запрошують на громадські імпрези у Філядельфії. А В. Яремчук зайнятий організацією церковної оркестри. *Фото: Л. Хм.*

Зразок...

(Закінчення зі стор. 19)

графоманів. Графомани існують так довго, як і справжні поети. Від слів „графо" – пишу і – „манія" вони одержимі бажанням складати вірші, хоч і не досягають слави. А. Бортняк дарує їм у своїй книжці окремий двостих:

Графомани – невтомні трудяги,
Геніяльно нездарні творці...

Двострофники А. Бортняка межують з епіграмами і завжди вшучають в ціль – себто, в око і серце читача.

Тепер, наприклад, є епідемія мемуарів. Коли вже не тільки світочі, а й їхні ровесники відлетіли в інший світ, багато є таких, що виявилися „найближчими друзями" й часом навіть ріднею славним діячам.

„Муха-мемуаристка, – пише А. Бортняк, – з левом видатним сиділа за столом одним... Це правда: навіть на пишних почесних бенкетах мухам це вдавалося".

Нарешті – інтимна лірика. Автор, виявляється, однолюб. Адепт чистоти, скромности й пристойности в сімейнім колі, він звертається до молоденьких поетес, що тепер кинулись писати про „страсті-мордасті":

Вже й ти міняєш, юна поетесо,
На соромоту слово золоте!
Не закликаю жити безтілесо,
Я не за те і зовсім не про те.
Живи, твори без всякої принуки.
В доборі слів сама не помились.
У тебе ж діти будуть і онуки,
Вони тебе читатимуть колись.

Не важко закохатися, але нелегко, хоч і дуже почесно зробити добрий вибір і пронести кохання через ціле життя, як це пощасливилось А. Бортнякові:

Я тебе люблю ще дужче нині,
Ніж коли ти юною була...

Він знайшов такі зворушливі слова для своєї Дружини:

Ти зорею мені зазираєш у вічі.
Лину в сяйво твоє залюбки.
Не кажи,
що кохати в повному віці
Мовби якось уже не з руки.
Я чекаю тебе, наче берег прибою.
Полощи мою душу, бентеж.
Я шаную тебе і пишаюсь тобою
(А в підтексті – кохаю усе ж).

Яка розкіш – кохання в старшім віці, виплекане довгими роками спільного життя! Передбачаючи, може, й недалекий кінець, поет мріє по смерті перекинутись у птаха:

На гілці сяду при вікні,
Розкритому напризволяще,
І защебечу всі пісні,
Які придумав за життя ще.

Ці щирі й притишені пісні, сильніші, ніж полум'яні, але сумнівні вірші про палке кохання, яке часто гасне не тільки від бурі, а й від легенького подиху вітра. У А. Бортняка і кохання органічно з'єднується з патріотизмом, якому поет вірний на все життя.

МІСТА І СЕЛА УКРАЇНИ

Донецьк заснував британець Джон Гюз

Влітку 1869 року до місцевого землевласника Смолянинова прийшов англієць Джон Гюз за дозволом оселитися у хаті серед донецького степу. Поміщик погодився. Домовилися про плату. Біля хати гість обладнав кузню і щоранку, узявши до рук ковальський молот, навчав ремеслу юнаків з довколишніх сіл. А восени того року до Таганрогу прибув корабель з обладнанням, яке замовив в Англії Дж. Гюз. Кораблем приїхало майже 100 фахівців металюрґійної справи. Десятки волів були найняті, щоб перетягнути устаткування майбутнього заводу на місце його будови.

Місце для заводу підприємець вибрав у долині річки Кальміюс, за 100 км від морського порту, біля села Олександрівки. Важко було домовлятися з місцевим населенням, бо гість не знав української і російської мов. Але допомагав колишній пастух, фахівець-самоук Яків Древицький.

Звісно, Дж. Гюз розпочав свій проєкт, маючи значний професійний досвід. З молодих років він працював робітником на чавуно-ливарному заводі в рідному місті. Ставши інженером, перейшов на великий металюрґійний завод, де з роками став керуючим, тобто директором. Дж, Гюз відразу збагнув, що час дерев'яної військової фльоти закінчився, і в океан підуть сталеві панцерники. Він спеціялізував підприємство на випуску крицевих плит, на які був великий попит.

У 1852 році Дж. Гюз став власником великого металюрґійного заводу. Одружений з Елізабет Люїс, міг би в спокої виховувати восьмеро їхніх дітей, але не зміг, бо шукав дальшого застосування для своїх ідей.

Замовлені урядом Росії броньові листи привернули увагу підприємця до цієї країни. Дж. Гюз став вивчати матеріяли геологічних розвідок на Донбасі і дійшов висновку, що саме тут є усе необхідне для розвитку металюрґії. 16 квітня 1869 року він уклав з урядом Росії угоду про організацію Новоросійського акційного товариства кам'яновугільного, залізного і рейкового виробництва. Так з'явився в донецькому степу дивний англієць, а слідом за ним – інші гості з Великої Британії. Для здійснення свого проєкту він купив у князя Сергія Кочубея концесією на будівництво заводу.

До акційного товариства увійшли відомі в Англії особи – аристократи, підприємці, урядовці. Того ж 1869 року товариство було зареєстроване в Англії. Дж. Гюз був затверджений директором-розпорядником з платнею 10 тис. рублів на рік. Йому було 55 років.

Нову справу Дж. Гюз розпочав з оновлення двох діючих копалень вугілля, придбаних у місцевого власника, спорудження ковальського і механічного цехів та коксових батарей. У 1871 році стала до ладу перша доменна піч, а в 1873 році було вироблено перші залізничні рейки. Далі усе йшло без перешкод – було введено в дію шість домен, мартен, виробництво вогнетривкої цегли, прокладено залізницю до Маріюполя.

Новиною для цієї місцевости були електричне освітлення, електричні двигуни, бесемерівські конвертори для випуску сталі. І не тільки. Селище Юзівка мало для робітників церкву, кам'яні будинки з електроосвітленням і водопостачанням. Копальні мали добре оснащену рятувальну станцію, а селище – лікарню, аптеку, школи для дітей і дорослих, книгозбірню. Аґрофірма забезпечувала робітничі родини харчами з городів, садів, млина, маслобійні, тваринницьких фарм. На заводі і копальнях були безкоштовні чайні заклади. Травмовані на виробництві діставали допомогу і легшу працю. Середньої платні на копальнях було достатньо, щоб придбати за рік п'ять корів.

Дж. Гюз заохочував населення до спорту. Було організовано секції важкої атлетики і спортивної боротьби, а футбольна команда Юзівки була однією з найкращих в імперії. До речі, в молоді роки в цій команді грав Микита Хрущов, майбутній провідник СРСР.

У червні 1889 року Дж. Гюз виїхав до Санкт-Петербурґу, щоб підписати контракт на постачання металу у Середземномор'я. Під час переговорів він раптово помер. Директором-розпорядником став його старший син.

Більшовики намагалися стерти з історії ім'я Дж. Гюза. Юзівку в 1924 році перейменували на Сталіно, а в 1961 році – на Донецьк. Але в Донецьку з вдячністю згадують засновника міста і пропонують повернути первісну назву, а в центрі міста встановити пам'ятник Дж. Гюзові. Покищо на центральній площі Донецька стоїть пам'ятник Ленінові. Але в 2001 році біля Технічного університету усе ж було встановлено готель „Великобританія" підприємливому англійцеві. Зберігся також готель „Великобританія", збудований в часи Дж. Гюза.

Левко Хмельковський

У цій публікації використані матеріяли дослідження Олександра Дингеса „Британець за походженням".

Житла робітників в Юзівці у 1912 році.

Пам'ятник Джонові Г'юзові біля Технічного університету.

Православна церква в Юзівці (1912 рік).

Готель „Великобританія" в Донецьку.

Джон Гюз

Незабутий...

(Закінчення зі стор. 18)

мати причину для терору і кривавої масакри українського населення. Заарештовано 119 осіб, але один, як пізніше стало відомо, Ярослав Мельник (псевдо – Роберт), член обласного проводу ОУН на Станіславівщині, втік.

Ті, кого не забрали з собою німці, залишили театр аж о 7-ій годині ранку, але побачивши Я. Барнича – не впізнали його. За цю ніч він посивів. Ніхто ще в понеділок, 14 листопада, не думав, що цей наскок є лише першим актом запланованої ґестапівської масакри.

У середу вранці під мурами синагоги (це навпроти театру) закопали ряд стовпів. А в самому театрі ішов суд, який транслювався на площу Адама Міцкевича, де було зібрано тисячі населення.

Вирок один – смерть, як кара за любов до Батьківщини, за змагання до волі на своїй землі. Засуджених приводили на місце страти групами: по 10 чи сім осіб. Їх прив'язували до стовпів обличчям до натовпу. Смерть герої прийняли з гідністю. майже всі молилися, дехто вигукував „Слава Україні!", „Смерть катам!", а остання десятка загинула, співаючи гимн „Ще не вмерла Україна".

Українська кров у змаганні за волю знову зросила українську землю. Розстріляних поскидали на вантажні авта і відвезли невідомо куди. Відтоді чарівна, знаменита „Шаріка" серед десятків епітетів дістала ще дуже сумний – „кривава".

Прилюдною стратою воїнів та керівників ОУН-УПА на чолі з членом крайового проводу Дмитром Лепким (псевдо – Богдан) гітлерівці хотіли залякати місцеве населення.

До сороковин відходу д-ра В. Вериги

Д-р Василь Верига народився 3 січня 1922 року в селянській бідній українській родині в селі Колодбірка Заліщинського повіту в Галичині. В рідному селі він закінчив початкову школу. Під час навчання помер його батько, тому всякі надії на дальше навчання стали нереальними. Але знайшлися добрі люди, які допомогли В. Веризі продовжувати навчання в польській гімназії в Заліщиках, а пізніше в Коломийській українській гімназії, в якій він здобув середню освіту. Коли наприкінці квітня 1943 року було оголошено формування Дивізії „Галичина", В. Верига добровольцем вступив в її ряди і потрапив на фронт. Майже тиждень перебував він у важких боях під вогнем гармат і бомб з ворожих літаків.

З розбитою частиною дивізійників дістався через Мукачів, Дебречин до Будапешту, а відтак у полон. Перебував в Італії, Англії, виїхав до Канади, де працював на пошті, наполегливо вивчав англійську мову і одночасно завершив студії бібліотекарства, після яких отримав посаду в університетській бібліотеці, де працював аж до виходу на пенсію в 1987 році. В цій бібліотеці В. Верига виконав надзвичайно корисну працю з популяризації української тематики серед студентства. Працюючи в бібліотеці, В. Верига закінчив історичний факультет Отавського університеті з ступенем магістра. Далі продовжував студії і в 2002 році здобув звання доктора історичних наук в УВУ, в Мюнхені.

В. Верига увійшов не лише в історію української діяспори, але й в історію України і Канади як вчений і воїн. В. Верига став автором понад 500 статтей, нарисів, рецензій, переважно з історичної тематики, написав ряд наукових праць, монографій та довідок. Велике наукове значення має цикл його статтей „З історії визвольних змагань".

В. Верига брав активну участь в громадському житті, був в проводі Українського національного об’єднання Торонто і Канади, очолював Крайову управу Братства колишніх вояків Першої дивізії Української народної армії, був обраний секретарем Світового Конґресу Вільних Українців, заступником президента Світового Конґресу Українців. Одночасно він був заступником голови НТШ Канади і членом УВАН, понад 15 років був провідним членом дирекції Української кредитової спілки в Торонто.

Вчив на курсах українознавства, діяв в Патріярхальному русі, був редактором журналу „Вісті комбатанта".

Велику допомогу надавав В. Верига при виданні „Енциклопедії українознавства", був спонзором і жертвував на різні українські проєкти.

Від часу відновлення української держави в 1991 році В. Верига їздив 10 разів в Україну і давав розсудливі поради, щодо зміцнення незалежности, брав участь у міжнародних наукових з’їздах, конференціях, на яких виголошував змістовні доповіді.

В 1952 році В. Верига одружився з Оксаною Альботою, рід якої походить з Закарпаття, і в їхній родині прийшло на світ четверо дітей – Андрій, Люба, Петро, Оленка. Він був дбайливим чоловіком, батьком та дідусем.

В п’ятницю, 2 січня, в Торонто була відслужена Панахида за упокій померлого д-ра В. Вериги, а 3 січня (в день народження В. Вериги) в церкві св. о. Миколая в Торонто, відбулася прощальна Служба Божа, а відтак поховано В. Веригу на українському цвинтарі св. Володимира в Оквілі, біля Торонто.

Похоронні відправи провадив о. д-р Роман Лобай – парох Свято-Миколаївського храму.

Після похорону відбулася тризна, яку провадив Михайло Ромах. З словом на пошану Покійного виступили Тарас Підземецький – голова УНО Канади, Марійка Шкамбара від СКУ, Дарія Даревич – голова НТШ, Роман Колісник – редактор „Вісника комбатанта", Люба Пендзей та Василь Сидоренко – співпрацівники бібліотеки та ряд інших.

Вічна Йому пам’ять!

Ярослав Стех,
Торонто

Пам’яті товариша з шкільної лави

28 січня минуло 40 днів від смерти Романа Микити

Чи пам’ятаєте, друзі,
часи ті повоєнні
Як ми ще були молоді,
І що робити у житті
Не були дуже певні.

Цими словами ми вітали товаришів-випускників гімназії на „Карловому полі" (Карлсфельді) на нашій зустрічі два роки тому. Організатором зустрічі був наш „Ромашко" – Роман Микита.

І хоч недуга не дозволяла йому вільно рухатися, він як завжди солідно і точно виконував обов’язки, які добровільно взяв на себе. Бо такий був Роман і таким ми його завжди будемо пам’ятати: спокійний, врівноважений, завжди привітний.

Р. Микита був не тільки членом Пласту, він був пластуном: словний, сумлінний, точний.

Своїх дітей він виховав на свідомих членів української громади. Ми усі подивляли його, як він з любов’ю та посвятою опікувався хворою дружиною, а крім того, виконував ще і свої громадські обов’язки.

Пам’ять про нього назавжди залишиться в наших серцях.

Вічна йому пам’ять!

Товариші-абсольвенти
української гімназії у Карлсфельді

Всім серцем любив Україну свою

Ярослав Стех

З Києва надійшла сумна вістка – 22 січня помер визначний педагог, військовик, правозахисник і патріот України проф. Іван Бровко. Україна перебувала найдовше під пануванням московської імперії, і в школах виховували молодь, в основному, не патріоти, а пристосуванці. Вони не ознайомлювали учнів з українською духовною і культурною спадщиною, а подавали її в спотвореному вигляді, підшитою безсоромною брехнею. З цим глумом не могли погодитися окремі вчені, сильніші характером діячі України. Такі, як І. Бровко.

В моїй пам’яті назавжди збереглася пошана до покійного проф. І. Бровка, виклади якого я мав щастя слухати і з ним спілкуватися. І. Бровко народився 15 січня 1915 року в Маячкові Кобеляцького району на Полтавщині, в селянській національно свідомій родині Бенедикта та Наталії з роду Карпенко. Батьки мали власне господарство, яке на початку 1930-их років було насильно забране в колгосп. У цей час чекісти закатували батька Івана.

В рідному селі І. Бровко закінчив сом клясів школи і вступив у Харківський медичний технікум, але був звільнений, як син середняка. З трудношами дістався до педагогічного технікуму в Червонограді на Харківщині, але теж був змушений покинути навчання.

У січні 1933 року І. Бровко був призначений учителем до початкової школи в селі Рудки Царичанського району. На лекціях вмирали діти з голоду. Вже тоді 17-річний І. Бровко звинувачував владу у створенні штучного голоду. За ним було встановлено нагляд. І. Бровко втік з цієї місцевості до села Кохaнівки. Коли в 1934 році школу було змінено на російську, І. Бровко почав протестувати і був звільнений з праці.

У 1939 році І. Бровко заочно закінчив філологічний факультет в Луганську і в тому часі його покликали до війська. Під час Другої світової війни він брав участь у багатьох боях, був командиром підрозділу реактивних мінометів „Катюша", дійшов до Берліну. З війни він привіз багато заборонених у СРСР українських книжок, які згодом використовував на своїх лекціях в Київському університеті ім. Тараса Шевченка.

В 1948 році І. Бровко вийшов з війська і почав викладати українську мову і літературу в Пущі-Водиці під Києвом, а в 1953 році закінчив аспірантуру і став викладачем педагогіки в університеті. Саме тоді я слухав виклади проф. І. Бровка і з ним познайомився. Всі студенти, а особливо студенти з Польщі, до яких я належав, подивляли професора, який свої думки підсилював цитатами визначних українських педагогів.

Він підтримував дружні зв’язки з шістдесятниками – Євгеном Сверстюком та іншими, а також з переслідуваними тоталітарним режимом. Використовуючи короткотривалу політичну відлигу під кінець 1950-их років, ми разом з Іваном Тимчиною перевозили з Польщі заокеанські україномовні

(Закінчення на стор. 26)

Помер видатний лемківський різьбяр Григорій Пецух

24 листопада 2008 року помер різьбяр Григорій Пецух, який створив високі мистецькі цінності.

Г. Пецух народився 23 січня 1923 року у Фльоринці, Горлицького повіту на Лемківщині. В родині Івана та Меланії з роду Лешків, він був найстаршим сином і мав дві сестри і трьох братів. Освіту здобув при монастирі отців-студитів в Уневі на Львівщині, де спочатку вчився кравецтва, але перейшов до мистецького різьбярства.

В молодому віці Г. Пецух на дошці з липи створив досконалу пласкорізьбу-барельєф – портрет Митрополита Андрея Шептицького.

Під час німецької окупації Г. Пецуха в 1940 році забрали на примусові роботи до Німеччини, звідки він повернувся щойно після війни, продовжив навчання в Академії мистецтв у Варшаві і став професором різьби в Ліцеї ім. Кенара в Закопаному, у якому працював понад 20 років.

Г. Пецух був вірним сином мальовничої Лемківщини, з якої вийшло багато визначних різьбярів. Щедрість таланту Г. Пецуха можна порівняти із щедрістю та барвами лемківської землі.

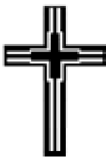
До найважливіших його робіт треба зарахувати пам’ятник у ґраніті в Устю Руськім, портрети Тараса Шевченка, Івана Франка, Богдана Лепкого, різьби в Будинку туриста в Закопаному, престіл фараона для фільму „Фараон" Єжи Кавалеровича та багато інших. Його твори були на виставках у Польщі, США, Голяндії, Норвегії, Австрії, Німеччині, Франції, Еспанії, Угорщині, Болгарії, Чехії, Словаччині, а також в Україні – у Львові, Коломиї та Бережанах.

Г. Пецух писав статті на лемківську сторінку в тижневику „Наше Слово", був прихильником Об’єднання лемків в Польщі і спонзором журналу „Ватра", але передовсім – скульптором великого творчого діяпазону, співцем долі і недолі українців у Польщі.

Г. Пецух був одружений з Софією Парій. Їхній син Дарій працює інженером в Закопаному.

Покійного поховали 28 листопада 2008 року на кладовищі в Закопаному. Вічна Йому пам’ять!

Ярослав Стех,
Торонто

Ділимося сумною вісткою з рідними, друзями і знайомими, що в четвер, 29 січня 2009 р. по довгій недузі, відійшов у вічність, заосмотрений Найсвятішими Тайнами наш найдорожчий СИН, БРАТ і ВУЙКО

СВ. П.

ІВАН ПРИНАДА

нар. 12 квітня 1949 р. в Стрию, Україна.

Відбув військову службу у збройних силах США та в Національній Ґвардії Ню-Джерзі. Іван був членом СУМ-А та керівником громадських зв'язків УККА і Координаційної ради Ню-Джерзі.

Очолював відділ громадських відносин Федерації Українських Студентських Організацій ЦЕСУС і був керівником громадських відносин і головою СУСТА. Також належав до Комітетів Українського Фестивалю в Ню-Джерзі.

Впродовж багатьох років Іван працював в Державному Департаменті США у Вашинґтоні і Ню-Йорку у відділі дипломатичної безпеки і був дорадником американських урядових аґентств і посольств інших держав з питань безпеки і внутрішньо-закордонних справ.

Очолював організацію Українська Коаліція штату Ню-Джерзі за вибір Рейґена-Буша. Був директором зв'язків для національних меншостей у штаті Ню-Джерзі від Національного Республіканського Комітету.

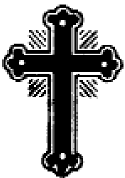
Був дорадником в етнічних справах у передвиборчих кампаніях республіканських конґресменів і кандидата на губернатора у штатах Алабама і Ню-Джерзі.

ПАНАХИДА відбулася у вівторок, 3 лютого 2009 р., а похорон 4 лютого з Українського католицького собору Входу в Храм Пресвятої Богородиці в Норт-Порті, Фльорида, на національний цвинтар в Сарасоті, Фльорида.

Горем прибиті:

мама – ЄФРОСИНІЯ
сестри – ХРИСТИНА і БОГДАННА з родинами
та ближча і дальша родина в Україні і друзі по зброї.

Вічна Йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що 25 грудня 2008 р. відійшла у Божу вічність на 84-му році життя наша найдорожча МАМА, БУСЯ і ТЕТА

СВ. П.

МАРІЯ ЖИҐА

нар. 29 листопада 1924 р. в селі Павлова.

Похоронні відправи відбулись у суботу, 27 грудня 2008 р. в Українській католицькій церкві св. Андрея в Пармі, Огайо.

У глибокому смутку залишилися:

дочка – ВІРА з мужем ЕЛВИН ША і син НИЙТЬ
сини – ІГОР з дружиною ТЕРІ та діти ЛІСА і КРИСТИН
– ЗЕНОН з дружиною МАРІЯННОЮ та діти МАРКІЯН, ЛЕСЯ і ОЛЕНА
та ближча і дальша родина.

Вічна Її пам'ять!

ДОРОГІ ЧИТАЧІ!

Висилаючи посмертні оголошення, просимо подавати числа своїх телефонів.

Оголошення можуть бути оплачені кредитовими картками: VISA, MASTER CARD або AMERICAN EXPRESS

Всім серцем...

(Закінчення зі стор. 25)

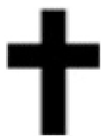
видання і передавали їх І. Бровкові. До І. Бровка сердечно ставилися студенти з Польщі Леонід Бучило, Ірена Рейт, Станіслав Колесар, Степан Козак, Теофіль Щирба та інші. Добрі взаємини з І. Бровком мали аспіранти з Чехо-Словаччини Юрій Бача, Михайло Мольнер, Микола Мушинка. На жаль, вже на початку 1960-их років знову було посилено антиукраїнські акції серед студентів і викладачів, мене, І. Тимчину, Л. Бучилу, І. Рейт було звільнено з університету і депортовано до Польщі, з забороною в'їзду на терен СРСР.

Чорні хмари нависли також над проф. І. Бровком, який потрапив під нагляд КҐБ. У його квартирі в Києві проведено таємні і явні обшуки. Врешті І. Бровка заарештували. Безустанні допити і погрози не зламали його. За нього заступилися його фронтові друзі, які перебували на високих постах в Москві, і це вберегло його від довголітньої тюрми. Звільнений з університету, він пітримував зв'язки з правозахисним рухом, збирав фонди на підтримку політв'язнів та допомагав їхнім родинам. Після двох років безробіття йому вдалося отримати працю в Ніжинському педагогічному інституті. З Ніжина він привіз працю Івана Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація?" і передав її М. Мушинці в Братиславу, який був з цією книгою заарештований.

Після відновлення української державности я часто, вже з Канади, відвідував Київ і разом з академіком Ярославом Дзирою заходив до проф. І. Бровка, який пережив похмурі часи московсько-більшовицької окупації в Україні і залишився у свої 94 роки веселим, жартівливим, повним життя. У 1989 році за пропозицією Оксани Мешко він був співголовою Українського Гельсінкського комітету, а в жовтні 1990 року брав участь в Гельсінкській громадській асамблеї в Празі. І. Бровко ставив загальнонаціональне вище від особистого.

Вічна йому пам'ять у народі, який він так безмежно любив!

За мову і зміст посмертних оголошень і подяк редакція не відповідає.

Зі смутком повідомляємо, що 13 січня 2009 р.
у місті Голіта, Каліфорнія помер наш дорогий
МУЖ, ТАТО і БРАТ

СВ. П.

ДМИТРО МИХАЙЛОВИЧ МЕЛЬНИК

нар. 20 жовтня 1921 р. у селі Ясенів, Україна.

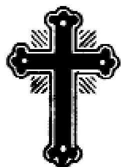
ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 22 січня 2009 р., поховання в п’ятницю, 23 січня на кладовищі міста Голіта, Каліфорнія. Покійний проживав і працював у Ньюарку та Ірвінґтоні, Н. Дж. Був членом Першої Української Баптистської Церкви в Ню-Джерзі.

З переходом на пенсію переїхав до міста Сімі Валей, а потім до міста Голіта, Каліфорнія, де служив Богові в Першій Українській Баптистській Церкві.

Залишив у смутку:

дружину – АННУ
сина – ЯРОСЛАВА з дружиною ДЖЕНІС
братів – ВАСИЛЯ і ЯРОСЛАВА з родинами в Ясеніві, Україна.

Вічна Йому пам’ять!

5 КУРІНЬ УСП і 20 КУРІНЬ УПС
□ОРДЕН ХРЕСТОНОСЦІВ□
діляться сумною вісткою з лицарями Ордену
і пластовими друзями, що в неділю, 1 лютого 2009 р.
відійшов на вічну Ватру член Ордену

СВ. П.

пл. сен. праці

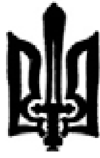
інж. ВОЛОДИМИР ЕВГЕН КУЛИНИЧ □ТРІСКА□

нар. 16 липня 1930 р. у Вердилівці на Рогатинщині, Україна.

Довголітній новацький виховник, трикратний Провідник ОК, Головний Булавний УПН-ів, Провідник вишкільних Новацьких Таборів. Похорон відбувся на Фльориді.

Сестрі Покійного Наді Кулинич складаємо найщиріші співчуття.

КУРІННИЙ ПРОВІД

Центральна Управа Організації Державного
Відродження України (ОДВУ)
ділиться сумною вісткою з її членством та
українською громадою, що 29-го січня 2009 р.
відійшов у вічність

СВ. П.

АНДРІЙ ҐЕЛЕТКАНИЧ

Нар. 12-го грудня 1923 р. в с. Суковати на Лемківщині.

Громадсько-політичний діяч, член ОУН, голова 23-го від. ОДВУ в Аллентавн, ПА, довголітній член Центральної Управи ОДВУ, та оселі ОДВУ ім. О. Ольжича де постійно уділявся у їх розвиток.

ПАНАХИДА відбулася в понеділок, 2-го лютого 2009 р. о 7-ій год. вечором у похорнному заведенні Когут в Аллентавн, ПА.

Похорон відбувся у вівторок, 3-го лютого 2009 р. в Українській католицькій церкві св. Івана Христителя в Нортгемтон, ПА, а опісля на вічний спочинок на церковний цвинтар.

Центальна Управа ОДВУ складає найглибші співчуття:

Доням – Христині Спейн з родиною, Лесі Стецині з родиною, Марті Ґелетканич
Синові – Романові з родиною.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ’ЯТЬ!

ПРИПАЛА ПЕРША БОЛЮЧА РІЧНИЦЯ
відходу у вічність нашої
МАМИ, БАБУСІ і ПРАБАБУСІ

СВ. П.

ІРЕНИ ЮРЧИШИН
з дому СІМКІВ

народжена в Калуші.

В глибокому смутку залишились:

дочка □ ЛАНА БАБІЙ з мужем ЕВГЕНОМ
невістка □ АНІТА ЮРЧИШИН
внуки □ АЛЕКСАНДРА АНАНТ з родиною
□ АНЯ ЮРЧИШИН
□ ЛАРИСА БАБІЙ
□ НАТАЛЯ БАБІЙ

ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА
відбулася 3 лютого 2009 в церкві св. Михаїла, Гартфорд, Кон.
Покійна похована на цвинтарі св. Михаїла в Ґлестонбері, Кон.
Вічна Її пам'ять!

Ділимося сумною вісткою з друзями й українською
громадою, що 29 вересня 2008 р.
у місті Сарасота, Фльорида відійшла у вічність

СВ. П.

ІЯ МАЦЮК ГРИЦАЙ

відома співачка українських і чужинецьких сцен,
та вдова по св. п. інж. Тарасові Грицаю.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в Сарасота, Фльорида.

СВЯТА ЛІТУРГІЯ з ПАНАХИДОЮ за упокій душі Покійної Її була відправлена в понеділок, 13 жовтня в Українській католицькій церкві Собор Входу в Храм Пресвятої Богородиці в Норт Порт, Фльорида.

Тлінні останки Покійної були перевезені і поховані біля її покійного мужа Тараса на Українському православному цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж., 16 грудня.

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ
відправилися в церквах:
Собор Входу в Храм Пресвятої Богородиці в Норт Порт, Фльорида
Св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.
Св. Архистратига Михаїла в Йонкерсі, Н. Й.

У смутку залишилися рідня її покійного мужа
Лариса Долинська з мужем Адріяном та дальша родина в Америці й Україні.
Вічна Їй пам'ять!